

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Domácí násilí a další sociální problémy

Autor práce: Iva Furdaničová
Studijní obor: Bezpečnostně právní studia ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.
Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Prof. PhDr. Emanuelu Peckovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

ÚVOD	5
1. DEFINICE A TEORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	6
2. ROLE OBĚTI A PACHATELE	11
2. 1 ROLE OBĚTI	11
2. 2 ROLE PACHATELE.....	14
3. ZNAKY A FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	17
3. 1 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	17
3. 2 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	21
4. DALŠÍ SOCIÁLNÍ PROBLÉMY	24
4.1 PROSTITUCE	25
4.2 UŽÍVÁNÍ DROG.....	26
4.3 UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU	27
4.4 SEBEVRAŽDA.....	28
5. PŘÍČINY VZNIKU NÁSILÍ V DOMÁCNOSTECH	30
6. POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	33
6.1 POMOC ORGÁNŮ STÁTNÍ SPRÁVY.....	33
6.2 POMOC NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ A OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ	35
7. DOPADY NÁSILÍ V DOMÁCNOSTECH.....	37
7.1 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA	37
7.2 STOCKHOLMSKÝ SYNDROM.....	39
7.3 PORUCHA ADAPTACE	41
8. PREVENCE U NÁSILNÝCH INCIDENTŮ A JEDNÁNÍ	42
8.1 PRVOTNÍ PREVENCE	42
8.2 DRUHOTNÁ PREVENCE	45
8.3 TŘETÍ STUPEŇ PREVENCE	46
9. DOMÁCÍ NÁSILÍ Z POHLEDU PRÁVA	48
10. ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ V JINÝCH ZEMÍCH.....	52
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
SEZNAM PŘÍLOHY	58
PŘÍLOHY	59
ABSTRAKT.....	65
ABSTRACT.....	66

Úvod

Domácí násilí je problémem, s kterým se musí vyrovnávat v podstatě každá společnost, ať už česká, německá nebo japonská, anebo minulá, současná, ale nejspíš i budoucí. Jedná se o sociální problém, který vznikl v podstatě už s tím, jak se rozvíjela společnost. S tím, že lidé žijí ve skupinách, zakládají rodiny, do jisté míry vzniká určité prostředí, kdy je možné, aby k podobným sociálním problémům docházelo. Kdyby člověk nebyl společenským tvorem, podobné termíny by neexistovaly, ale vzhledem k tomu, že socializace a život ve skupině je logickým vyústěním rozmnožování a růstu populace, je potřeba, aby se společnost s podobnými problémy vyrovnávala.

Pojem domácí násilí je velmi aktuální a stále více diskutovanou oblastí zahrnující širokou škálu projevů patologického chování. Jde o velmi rozšířený a současně nejméně kontrolovaný druh násilí.

Základním cílem práce je snaha postihnout základní podstaty domácího násilí jak z hlediska psychologického, tak i právního. Pro naplnění tohoto cíle je práce rozdělena do několika základních kapitol, které se zabývají zásadními tématy s touto problematikou spojenými.

Práce se vypořádává s domácím násilím jako jedním z druhů agresivního chování s tím, že vymezí tuto problematiku v teoretické rovině. První tři kapitoly práce se věnují základnímu teoretickému vymezení daného tématu, tedy definici a teorii domácího násilí, roli oběti i roli pachatele a dále tyto kapitoly také poukazují na jednotlivé znaky a jednotlivé formy domácího násilí. Ale vzhledem k tomu, že společnost trpí dalšími sociálními problémy, čtvrtá kapitola se věnuje právě vymezení jevů, jako jsou prostituce, drogy, alkohol či sebevražda.

Další kapitoly práce se věnují tomu, proč vlastně k domácímu násilí dochází a kde hledat jeho základní příčiny. Tuto problematiku částečně naznačí jak kapitola druhá, tak kapitola třetí. Vzhledem k tomu, že je potřeba se s problémem domácího násilí určitým způsobem vypořádávat, alespoň z jeho následky, pokud není možné jej odhalit dříve, zabývá se šestá kapitola pomocí obětí domácího násilí. Poslední kapitola, která se zabývá spíše psychologickou stránkou věci, upozorňuje na důsledky násilí. Zbytek práce se pak soustředí především na právní stránku věci, prevenci a postihy v české, ale i v zahraniční legislativě. Dojde tedy ke srovnání s jinými zeměmi.

1. Definice a teorie domácího násilí

Pod pojmem domácí násilí se většinou rozumí stupňující se opakované násilí fyzické, psychické či sexuální povahy mezi manželi nebo partnery. Toto je prvotní a nejjednodušší vysvětlení domácího násilí pro většinu lidí. Pokud ovšem pojmem tento problém v širším významu, dojdeme k závěru, že domácí násilí představuje jev, který může nabývat širokých rozměrů a různých skutkových podob, různé stupně intenzity, a to v různých kombinacích.

V definicích a teoriích domácího násilí panuje nejednotnost a uplatňují se různé ideové přístupy a výkladové koncepce.

Je to zřejmě dáno i tím, že výraz domácí násilí (Domestic Violence) byl velmi rychle medializován, ostatní pojmy jako je zneužívání partnera (Partner Abuse), intimní násilí (Intimate Violence) či rodinné násilí (Family Violence) zůstaly omezeny jen na odbornou literaturu. Odborníci se shodují při definování pojmu domácí násilí na určitých základních znacích. Jde především o:

- výskyt násilných incidentů,
- které se opakují,
- a to se vzrůstající intenzitou,
- čímž vzniká jasné dělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.

Přestože v těchto znacích existuje shoda, stále se odborníci nemohou dohodnout na jeho definici.

Domácím násilím se podle Dufkové, Zlámala¹ rozumí „opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých“. Jde o činnost vědomou. Liší se od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.

Kapella a Cizek² zmiňují šest základních typů definic domácího násilí:

¹ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha : AGIS, 2004. S. 7.

² KAPELLA, O., CIZEK, B. Definition von Gewalt. In *Gewalt in der Familie*. Wien : Bundesministerium für soziale Sicherheit und Generationen, 2001. S. 17.

- normativní,
- klinické,
- výzkumné,
- feministické,
- společenské,
- vývojové či vývojově psychologické.

Normativně právní definice se ve svém způsobu vyjadřování liší od odborně vědeckých definic na bázi kriminologie, psychologie či sociologie.

Kriminologický a feministický pohled shodně předpokládá, že domácí násilí se zásadně liší od jiných podob násilí a kriminality.

Feministický přístup otevřeně vyniká svojí zaujatostí pro ženskou eventuálně genderovou perspektivu v nazírání problému. Takto orientovaní autoři používají výrazy jako potřeba moci, kontroly a dominance. Do motivace pachatelů promítají patriarchální hodnotové stereotypy. Podle nich lze konstatovat, že zneužívání je agresorem používáno svobodně a strategicky k tomu, aby oběť produkovala chování, které uspokojuje potřeby agresora.

Kriminologický přístup definuje domácí násilí bez ohledu na pohlaví pachatele i oběti. Uvádí, že počty pachatelů obou pohlaví jsou vyrovnané. Syndrom týraného partnera postihuje stejným způsobem muže i ženy. Podle této koncepce by měli agresori vykazovat určité společné povahové (osobnostní) charakteristiky. Výsledky studií v polovině 90. let však signalizovaly problematičnost této hypotézy. Zkoumaní pachatelé byli zcela protichůdné osobnosti od silně se kontrolujícího, dominantního a agresivního typu až po impulzivního, úzkostně zlostného, slabého a podezíravého typu pachatele.

Rozdíly v definicích existují i v oblasti forem domácího násilí. Např. Bodnárová a Filadelfiová³ rozlišují užší definici, která zahrnuje fyzické týrání, a širší, která obsahuje i psychické, sociální či ekonomické násilí. Další rozdíl se týká primární oběti, tj. osoby, která je terčem týrání. V prvním případě ji můžeme chápat jako násilí mezi partnery, v druhém případě se předpokládá, že obětí se může stát kdokoli v rodině (děti, senioři). Nelze opomenout ani definice, které jsou založeny na představách o příčinách anebo o motivaci k domácímu násilí.

³ BODNÁROVÁ, B., FILADELFIOVÁ, J. *Domáce násilie na Slovensku*. Bratislava : Mezinárodné stredisko pro štúdium rodiny, 2001. ISBN 80-89048-06-4.

První pokusy o vysvětlení příčin domácího násilí byly původně založeny na jednofaktorových teoriích. Jejich hodnota spočívá spíše v tom, že mohou posloužit jako inspirace pro řešení skutečně extrémních, vyhraněných podob partnerského násilí. Jednofaktorové teorie lze dle Čírtkové⁴ dělit do tří skupin:

- psychologické teorie,
- biologicko-genetické teorie,
- sociologické teorie.

Psychologické teorie domácího násilí se koncentrují na psychické vlastnosti agresora a opírají se o klinicky zaměřené zkoumání typických rysů osobnosti zneužívatele. Předpokládají, že příčiny týrání partnera jsou psychologického rázu, tj. tkví v povahových zvláštích pachatele. Svádět příčiny domácího násilí na opakující se deprese, alkoholismus nebo osobnost agresora se sice teoreticky přežilo, nicméně prakticky dle mého názoru stále převažuje. Uplatnil se i předpoklad, že oběti domácího násilí představují určitou psychologicky ohraničenou skupinu. Odborníci se upnuli na identifikaci povahových zvláštností typické oběti domácího násilí. Za takový viktimgenní znak bylo nakonec shledáno snížené sebevědomí. Otázkou zůstává, zda tento znak není spíše důsledkem než příčinou.

Biologicko-genetické teorie záhy zanikly, byly totiž schopny vysvětlit pouze obecné predispozice k agresivnímu chování, nikoli však specifické situace domácího násilí jako takové.

Sociologické teorie se oproti ostatním prosadily poměrně pozdě. Jsou inspirovány feministickým přístupem a společně oběma teoriím je to, že vnímají domácí násilí jako produkt „typicky mužské společnosti“. Zdroje násilí spatřují v socio-strukturálních jevech souvisejících se vznikem a uplatňováním moci ve společnosti i mezi jejími jednotlivými členy. Sociologové hovoří o uplatňování moci a kontroly v duchu psaných i nepsaných norem a rolových stereotypů společnosti.

V současné době dominují především multifaktorové přístupy. Nepřinášejí žádné nové teorie, ale ani pohledy, spíše spojují dřívější jednofaktorové přístupy do interaktivního modelu. Jednou z nejznámějších multifaktorových koncepcí je kauzální model D. G. Duttona⁵, který pracuje se čtyřmi strukturálními rovinami zdrojů a příčin domácího násilí:

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí. *Policista*. 2002, č. 7. S. 4.

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí. *Policista*. 2002, č. 7. S. 4.

- makrosystémové příčiny,
- exosystémové příčiny,
- mikrosystémové příčiny,
- ontogenetické příčiny.

Makrosystém a domácí násilí je ve společnosti podporováno a udržováno převládající hierarchií hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů, vůdčí úlohu mají ve společnosti muži.

Exosystém a domácí násilí je bezprostřední životní okolí jednotlivců, zahrnuje formální i neformální sociální struktury, se kterými přichází jedinec na své životní cestě do kontaktu. Jedná se vlastně o vztahy, které poutají rodinu k makrosystému. Konkrétními faktory, které přispívají ke zneužívání uvnitř rodiny, mohou být nezaměstnanost, nízký příjem, nízká vzdělanost atd.

Mikrosystém a domácí násilí je reprezentován samotnou rodinou. Uvnitř této sociální jednotky mohou vznikat takové konstelace situací a okolností, které zvyšují náchylnost k propuknutí domácího násilí. Jsou to například privátnost, právo na ovlivňování svých členů, predepsané role, obsáhlé, hluboké poznání druhých.

Ontogenetická rovina příčiny hledá v individuálních charakteristikách pachatele, oběti a jejich vzájemné interakce. Samotný pachatel prošel specifickým ontogenetickým vývojem, pravděpodobně se naučil díky mechanismům sociálního učení řešit stresující a omezující situace agresivním chováním.⁶

Dlouhou dobu bylo vnímáno násilí uvnitř rodiny anebo partnerských vztahů jako privátní záležitost, o případech se nehovořilo. Jen v případech, kdy byla naplněna skutková podstata trestných činů, následovalo trestní stíhání. I zde se vyskytovala řada nejasností, problémů s dokazováním a málokterý případ skončil u soudu. Sama oběť raději trpěla, neboť ve společnosti existovaly názory, že si za problém může poškozená sama. Rodina pak dostala „nálepku“, které se již nezbavila.

Mezi základní a nezpochybnitelná fakta o domácím násilí patří především jeho rozšířenost, vysoká latence a také závažnost jeho důsledků pro přímo postižené rodiny i celou společnost.

Laická veřejnost i řada odborníků si kladou otázku, proč vůbec existuje domácí násilí, co je jeho příčinou? Jednoznačná odpověď jistě neexistuje. Dnešní názory

⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4. S. 244-247.

počítají naopak s více příčinami, které na sebe vzájemně působí. Jedná se o vliv společnosti, její převládající názory, existence mýtů, které pomáhají ospravedlnit a bagatelizovat násilí za zavřenými dveřmi. Další vliv může mít konkrétní sociální prostředí a životní situace, jako např. ztráta zaměstnání, či jiné stresové faktory, které mohou usnadnit vznik domácího násilí. Klíčovým momentem jsou vztahy uvnitř rodiny, kdo a jak uplatňuje moc a kontrolu, kvalita vztahů a dění v rodině. Za jednu z hlavních příčin je stanovena osobnost, povahové založení agresora, jako např. sklon k agresivnímu chování, negativní emocionalita. Jako subjektivně předpokládané příčiny lze uvést alkohol, psychická nemoc, neúspěch v práci, vlastní zážitky s násilím, tradičně rodinné a výchovné představy, drogy, patologické hráčství atd. Příčiny nejsou ryze teoretickou záležitostí. Především jde o praktické posouzení situace určitého klienta.

Domácí násilí má přitom vždy svoji historii. Začíná často velmi nenápadně, takže si jeho prvních příznaků oběť často ani nevšimne. Pokud se ovšem domácí násilí hned v počátcích nezastaví, opakuje se a nabývá na intenzitě. K násilí ve vztahu nedochází neustále - střídají se období násilí a relativního klidu. V násilném vztahu se totiž projevují tři faktory: láska, naděje a strach. Cyklus domácího násilí se stále opakuje - navíc se stupňující tendencí. Oběť se poté často není schopna vůbec bránit. Její situaci komplikuje blízký vztah k pachateli, ale např. i pocit naučené bezmocnosti a bezradnosti.

Myslím si, že nelze striktně od sebe oddělit jednotlivé teorie domácího násilí. I multifaktorové koncepce by se měly vzájemně prolínat a je nutné si uvědomit, že jde přeci o konkrétní případy, konkrétní oběti a pachatele. Všem by mělo jít o stejný cíl. Snažit se domácímu násilí zabránit, v případě, že k němu dojde, jej okamžitě a aktuálně řešit a najít možná východiska.

2. Role oběti a pachatele

Domácí násilí, ač se hlavně mluví o agresorovi, tedy osobě, která násilí způsobuje, je dvoustranným problémem. Násilník se dostává do popředí (hlavně díky soudnímu řízení), oběť je v podstatě tou, která je chudákem, která trpěla, i když ani ona není mimo zorné pole zájmu. Ale v rámci domácího násilí je nutné chápat obě strany a porozumět jim. Jedině porozumění tomu, proč k takovým činům dochází, může vést ke krokům, které budou podobnému patologickému chování zamezovat.

Tato kapitola se tedy rozhodně nechce zabývat pouze jednou stránkou věci, ale chce se na domácí násilí dívat z pohledu obou zúčastněných stran. Někdy totiž není úplně jasné, kdo je viníkem toho stavu, který vedl až k domácímu násilí. Nutně to nemusí být osoba násilníka. Proto je vhodné porozumět všem možným způsobům, jak se z oběti stává oběť a jaké je její postavení, a jak se z násilníka stává násilník, pokud jím již předtím nebyl, a jaké je jeho postavení. Na základě tohoto zjištění je pak možné provádět jakékoli závěry a postupovat dále v dané problematice.

Ač se na první pohled může zdát jasné, že tou skutečnou příčinou je osoba násilníka, je potřeba proniknout hlouběji do dané problematiky, a to hlavně proto, že i v tomto odvětví psychologie a sociologie je těžké zobecňovat. Nikoli tak v teoretickém přístupu, ale v praxi jsou jednotlivé případy mnohem komplikovanější. Navzdory tomu je nutné teoretické poznatky co nejlépe ucelit a na jejich základech stavět. O toto vymezení se tato kapitola pokouší.

2. 1 Role oběti

Trestní právo termín „oběť“ nezná, zatímco pro viktimologii má klíčový význam. Termín oběť používají i mezinárodní dokumenty, například „Rámcové rozhodnutí Rady Evropy o postavení obětí v trestním řízení“ z 15. 3. 2001 nebo „Doporučení Rady Evropy R87(21) o pomoci obětem a prevenci viktimizace“. V českém právu se s pojmem oběť setkáváme v Zákoně č. 209/1997 Sb., o peněžité pomoci obětem trestné činnosti, kterým byla do českého právního řádu transformována „Evropská úmluva o odškodňování obětí násilných trestních činů“ z 24. 11. 1983.

Deklarace OSN z roku 1985 označuje výrazem „oběť“ osobu, které byla individuálně nebo kolektivně způsobena škoda, včetně fyzické nebo duševní újmy, emocionálního strádání, materiální škody nebo značné škody na jejích základních

právech jednáním nebo opomenutím, které je v rozporu s vnitrostátními zákony členských států, včetně těch, které zakazují zneužití moci. Za oběť může být pokládána osoba bez ohledu na to, zda byl pachatel odhalen, zadržen, stíhán nebo odsouzen, a také bez ohledu na příbuzenský vztah mezi pachatelem a obětí.⁷

Oběť můžeme členit podle různých kritérií, která se liší v podstatě úhlem pohledu na oběť nebo z titulu vědy, kterou se na oběť díváme. Přitom je velmi obtížné najít taková kritéria, která by jednoznačným a vyčerpávajícím způsobem rozčlenila systematicky oběti.

Typologii obětí můžeme sestavit podle následujících možných kritérií:

- chování (z nevědomosti, neopatrnosti, provokující chování, útočné chování),
- věk (děti, mladí lidé, dospělí lidé, staří lidé),
- pohlaví (ženy, muži),
- vztah (osoby cizí, osoby známé, osoby blízké),
- životní styl (riziková povolání).

Uplatňuje se také typologický přístup, kdy dochází k tomu, že oběti trestných činů jsou řazeny do příbuzných skupin (typů), které umožňují rychlou a přehlednou orientaci. Podle Čírtkové⁸ lze použít různá hlediska, ale mezi nejpoužívanější patří:

- typologie podle zažitého trestného činu – tato typologie obvykle kopíruje kategorie deliktů používané v kriminologii (oběti sexuálního násilí, fyzického násilí, domácího násilí, oběti majetkové újmy)
- typologie podle reakce na trestný čin (aktivní, pasivní, panická nebo odevzdaná oběť)
- typologie podle interakce oběť – pachatel v době spáchání činu – jedná se o typologii nejznámější a jejím autorem je A. E. Fattah, viktimolog egyptského původu, který rozlišuje pět základních typů.

Pět druhů obětí násilí, které Egyptan Fattah rozlišuje, lze formulovat následujícím způsobem⁹:

⁷ Deklarace OSN o základních principech spravedlnosti ohledně obětí trestného činu a ohledně obětí zneužití moci.

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 108.

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 108.

- **zúčastňující se oběť** – tato oběť interakcí s pachatelem ovlivňuje jeho motivaci,
- **nezúčastňující se oběť** – na rozdíl od první nepředcházela žádná interakce s pachatelem a pachatel nemá žádnou přímou vazbu na svoji oběť, tato se v okruhu domácího násilí nevyskytuje,
- **provokující oběť** – jde o oběť, která svým chováním a jednáním pachatele provokovala; u těchto obětí se ve většině případů výrazně projevují osobnostní a zkušenostní faktory, v rámci domácího násilí jedna z častých obětí, neboť toto chování je podněcováno ze strany pachatele nesnesitelným ponižováním,
- **latentní oběť** – typická oběť domácího násilí, u které jsou u ní přítomny všechny viktimogení faktory (sociální, behaviorální i osobnostní); role oběti není veřejně známá, což platí i pro způsobenou újmu,
- **nepravá oběť** – člověk, který se ocitl na nesprávném místě v nesprávnou dobu.

V důsledku dlouhodobé frustrace má oběť domácího násilí řadu problémů v psychické oblasti, které ji blokují v efektivním jednání směřujícím k nastartování nového života bez dalšího násilí, odpoutání se od agresora a převzetí zodpovědnosti za svůj život. Oběti domácího násilí vidí samy sebe očima agresora, tzn., považují se za všestranně neschopné, ošklivé, hloupé, nešikovné. To vede k nerozhodnosti, nejistotě, ztrátě důvěry ve své schopnosti, pocitům viny, bezmoci a v konečné fázi k rezignaci na svoji situaci. Agresivního partnera se bojí, zároveň však jsou na něm závislé, a to v oblasti materiální, emocionální, sociálních kontaktů apod. Aby rozuměly tomu, co se kolem nich odehrává, hledají si pro sebe přijatelná vysvětlení. Například obviňují samy sebe z toho, že způsobily výbuch násilí u partnera tím, že nebyly dostatečně dobré a poslušné, neudělaly hned to, co agresor žádal. Myslí si, že jim partner ubližuje proto, že jsou nedokonalé a za to si zaslouží trest. Snaží se být ještě více poslušné, aby útokům předešly, věří, že když nezavdají příčinu k násilí, partner je zase bude mít rád a nebude jim ubližovat. Při dlouhodobém domácím násilí ztrácí oběti pojem reality a přijímají názor, že násilí do vztahu patří, že se děje ve všech rodinách a je běžné. Strach jim blokuje síly a energii potřebnou ke změně, proto raději setrvávají v prostředí, které jim sice nevyhovuje, ohrožuje je, ale je známé. K tomu se přiřazuje strach z vlastního selhání.

Dopad domácího násilí na oběť má jednak bezprostřední, jednak dlouhodobé následky. V důsledku prožitých traumat se u obětí domácího násilí objevují neurotické projevy, jako jsou fobie, úzkostné stavy, poruchy spánku a další potíže. Ve vyšší míře jsou léčeny na psychiatrii, nejčastěji mají diagnostikována reaktivní depresi, trpí zvýšenou psychickou zranitelností, ztrátou sebevědomí, ztrátou životních iluzí a osobních perspektiv, pocitem bezmoci, osamělosti, viny a neskutečnosti, nemají důvěru ve vlastní síly. Také psychosomatická onemocnění jsou velmi častá, zejména žaludeční onemocnění, migrény, ekzémy, nechutenství.

Čím déle oběti v násilném svazku setrvávají, tím hůře lze z tohoto vztahu odejít. Postupně se oběť propadá do bezvýhradné závislosti na násilném partnerovi. Pro vznik této závislosti je rozhodující nevypočitatelnost reakcí partnera, kdy se střídá období lásky a slušného zacházení s obdobím hrubých fyzických útoků a ponižujícího jednání. Čím vyhocenější jsou tyto dvě polohy chování agresora, tím spíše dochází ke vzniku závislosti na násilném partnerovi. Oběť je střídáním laskavých a agresivních poloh vztahu destabilizována a decimována.

2. 2 Role pachatele

Pachatelé domácího násilí se vyznačují selektivně tyranizujícím chováním, které poukazuje na existenci kontrolních mechanismů. Mají dvě strany osobnosti, veřejnou a soukromou. Jejich stížnosti jsou triviální, emocionálně nabitě, podle jejich přesvědčení jsou oni viktimizováni ženami, protože ženy nedělají, co oni chtějí. Jsou většinou osobnostmi s nízkou sebeúctou, ale s vysokou sebedůvěrou, věří v nadřazenost mužů, určenou rolí muže v rodině. Za jejich činy může někdo jiný (nemají nadhled). Své chování vysvětlují požíváním alkoholu nebo drog, ztrátou kontroly jako mechanismu zvládnání stresových situací. Své jednání často popírají a bagatelizují.

Povahové rysy násilnických mužů se někdy přibližují k povahovým rysům, které nacházíme v anamnéze při poruše osobnosti. Většina pachatelů domácího násilí trpí některou z forem poruch osobnosti, v nejvíce procentech se jedná o disociální poruchu a emoční nestálost. Shledává se u nich egocentrismus, absence pocitů viny a studu, impulsivnost, schopnost manipulovat druhými. Klasičtí pachatelé domácího násilí vedou dvojí život. Mají zachovanou inteligenci, jinak se chovají na veřejnosti, jinak v soukromí. To co jim chybí, je empatie, altruismus, tolerance, pohrdají slabými.

Zdrojem poznatků o pachatelích jsou i psychologicky zaměřené výzkumy, které se koncentrují na psychiku agresora a opírají se o klinicky zaměřené zkoumání typických rysů

osobnosti zneuživatelé. Spíše než na typologizování se zaměřují na konkrétní výzkumné otázky, například na problém, v čem se liší domácí agresori od obyčejných kriminálních. Výsledky výzkumů jsou závislé na použité teorii osobnosti a na zvolených diagnostických nástrojích. Pro svou nižší využitelnost bývají často hodnoceny jako až přespříliš akademické.

Kromě toho vznikají v poslední době pokusy o prakticky použitelné utřídění domácích násilníků, například s přihlédnutím k příčinám či spouštěcím faktorům domácího násilí. Podle tohoto hlediska rozlišuje Čírtková domácí agresory takto¹⁰:

- **specialista či „čistý domácí agresor“** – kontrolovaný pachatel s dvojí tváří, jinak slušný a konformní, násilnický je jen v rodině,
- **generalita** – používá násilí v intimním vztahu i mimo něj vůči cizím osobám,
- **situační domácí agresor** – násilí do vztahu vnáší vnější situační okolnosti, jako například navázání mimomanželského vztahu s jiným partnerem, dlouhodobá nezaměstnanost atd.,
- **na droze závislý pachatel** – domácí násilí je naroubováno na abusus alkoholu či jiné drogy,
- **sadistický agresor** – mučí, jeho praktiky přesahují běžný rámec, například agresor způsobí oběti řeznou ránu a nutí ji, aby si to sama sešila obyčejnou jehlou a nití.

Pokud jde o četnost výskytu jednotlivých typů, platí opět, že přesná čísla nejsou k dispozici. Podle údajů nestátních organizací, které ovšem vycházejí pouze z výpovědí obětí domácího násilí v ČR, dominuje zřejmě typ první. Pro lidi v okolí páru je velkým šokem, když domácí násilí vyjde najevo. Nikdo útoky od navenek tak milého a pozorného muže neočekává. Ženě trpící již dlouho násilím v rodině nikdo nevěří a často jsou dokonce přesvědčeni o tom, že si vše sama vymyslela. Nedokážou si představit, co všechno musela prožít a vytrpět. V těsném závěsu za ním pak je domácí tyran, který má problémy s alkoholem.

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí – zatím víme více o ohrožených osobách. *Zpravodaj BKB*. 2003, č. 1. S. 17.

Domácí násilí není přímo typickým pro primitivy. Lidé s vysokým IQ zneužívají své schopnosti pro rafinovanost nepřímé agrese, citového týrání nebo psychického vydírání.

Autoři různých programů zaměřených na odnaučení násilného chování v rámci rodiny a domácnosti dospívají k názoru, že úspěšnost intervenčního programu závisí především na¹¹:

- dobře definovaných cílech,
- důkladném rozboru osobnosti pachatele,
- jasně formulovaných kritériích,
- důrazu na motivaci k absolvování programu,
- akceptaci zodpovědnosti za násilí,
- propojení programu s justičním systémem (probační a mediační služba, alternativní tresty).

Čírtková je přesvědčena o tom, že v případech domácího násilí může agresor změnit své chování snáze než například recidivující kriminálník typu zloděje, lupiče či drogového dealera. Záleží však na tom, zda přijímá zodpovědnost a chce své chování k partnerce či partnerovi změnit, a také na tom, v jakém stadiu je domácí násilí v konkrétním páru podchyceno.¹²

Podle mě se pachatel domácího násilí dopouští cíleně, a proto není tak snadné změnit jeho chování. Přirovnala bych to k závislosti např. na alkoholu, cigaretách – pokud on sám si neuvědomí svůj problém a že to, co dělá, chce změnit, nikdy k jeho nápravě nemůže dojít. Zkuste vzít alkoholikovi jeho láhev s pitím a docílíte jen velmi krátkodobého řešení tohoto problému, protože on v ten moment, kdy bude mít potřebu se napít, půjde a jakýmkoliv způsobem si opatří láhev jinou.

Ten samý princip platí i pro pachatele domácího násilí, neboť on silou nebo psychickým nátlakem dosahuje toho, že se oběť chová tak, jak on chce. Tento způsob mu ve většině případů vyhovuje a nemá zájem jej měnit, protože si tím „upevňuje“ svou pozici ve vztahu a nadvládu.

¹¹ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 64.

¹² ČÍRTKOVÁ, L. Domácí násilí – zatím víme více o ohrožených osobách. *Zpravodaj BKB*. 2003, č. 1. S. 18.

3. Znaky a formy domácího násilí

Podstatu domácího násilí asi není úplně potřeba vyjadřovat. Sám pojem mluví dostatečně za sebe. Přesto je ale nutné si uvědomit, že není násilí jako násilí. Násilí se může projevovat v různých formách a podobách, nemusí mít vždy podobu fyzickou, ale i další jak bude v následujícím textu naznačeno.

Důležité je si také uvědomit, jaké uvědomit si, jaké jsou rizikové faktory, které mohou v rodině, anebo pouze ve společné domácnosti vést k tomu, že dojde k domácímu násilí. A stejně tak je nutné si uvědomit, že i když je stále maximum evidovaných případů ze situace, kdy násilníkem je muž a obětí žena, existují i případy, kdy jednotlivé strany jsou vyměněné a násilníkem se stává žena a obětí muž. Ač je to stále případ poměrně neobvyklý, není již neznámý. Tato záměna rolí vychází například ze situace, kdy v partnerském svazku je subtilní muž se submisivními sklony, kdežto žena v tomto svazku je ženou nejen fyzicky větší, ale hlavně dominantnější.

V případě forem domácího násilí existuje až příliš různých způsobů, jak může partner zaviněním druhého psychicky anebo fyzicky strádat. A v podstatě se dá říci, že stále se objevují hrůznější a hrůznější případy toho, jakou bizarní podobu může domácí násilí mít. Až příliš konkrétním a hrůzným může být příklad Rakušana Josefa Fritzla, který je známý i mediálně. Zdá se nepředstavitelné, že člověk dokáže více jak dvacet let věznit vlastní dceru, která se po celou dobu nedostala na denní světlo, zneužívat ji a dalšími způsoby týrat.

Otázkou je, jestli společnosti pomůže odhalení podobných případů k tomu, aby se pokusila přijít s takovými opatřeními, která zabrání tomu, aby nedocházelo nejen k domácímu násilí, ale v podstatě k brutálnímu týrání a mučení. Ale na druhou stranu je nutné pochopit, že ač je člověk společenský, vytvoření rodiny, jej do určité míry od společnosti distancuje. A společnost pak neví, co se za zavřenými dveřmi rodiny děje. Teoretické vymezení znaků a forem domácího násilí je z tohoto hlediska poměrně důležité. Veřejnost by jej měla znát.

3.1 Znaky domácího násilí

Základním znakem domácího násilí je násilí zaměřené na blízkou osobu.

K domácímu násilí dochází uvnitř reálného osobního vztahu mezi mužem a ženou, který může mít podobu manželství anebo podobně déle trvající partnerský vztah

(druh, družka). Pachatel i oběť jsou citově, sociálně a ekonomicky vzájemně závislé, blízké osoby. Jsou vzájemně svázáni řadou důležitých pojítek. Dělili se nebo dělí o společné soukromí, do svého svazku vstoupili dobrovolně na základě svého rozhodnutí. Mohou mít společné děti, majetek, bydliště. Agresor na svoji oběť útočí na soukromé půdě (nejčastěji ve společném bytě), případně někde v místech beze svědků.

Dalším znakem je opakování násilí a jeho dlouhodobost. Domácí násilí není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky. Střídají se fáze klidu s okamžiky násilí, po kterých následuje fáze usmiřování a slibů. Projevy mohou přetrvávat i ve velmi dlouhých časových intervalech několik let. Většinou uplyne více než rok, někdy i více, než se oběť odhodlá vyjít se svým problémem navenek, případně se svěří někomu, komu důvěřuje. Čím dříve se oběť pokusí zastavit násilí, tím budou následky menší a bude větší možnost řešení.

Specifickým znakem je postupný nárůst intenzity jednotlivých incidentů. Ty začínají opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se přidávají útoky proti zdraví a později i proti lidskému životu. Jsou-li incidenty posuzovány jednotlivě, může to vést k bagatelizaci a přehlížení ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Role agresora a oběti se v průběhu incidentů nemění. Pachatel uplatňuje nad obětí kontrolu, a to v různých oblastech – sociálních, ekonomických, emocionálních.

Oběti domácího násilí se chovají jinak než oběti poškozené cizím pachatelem. Hledají sice pomoc, ale jen krátce, instinktivně po činu. S ubývajícím časem kolísá jejich ochota spolupracovat na potrestání agresora. Velmi často své výpovědi pod jeho nátlakem odvolávají, mění svá stanoviska v průběhu vyšetřování, ale k náhlé změně je mohou vést i motivy jako např. víra v polepšení pachatele, obavy z osamocení, finanční a materiální nejistota, pocit viny, ztráta bydlení apod. Postoj oběti k pachateli se dá charakterizovat jako složitý a rozporný.

Důležitým znakem je i specifičnost příčin a kořenů domácího násilí – domácí agresor není kriminálník, sám se za takového nepokládá, nemá totiž pocit, že by páchal velké nepravosti. Domácí násilí není instrumentální, ani typicky afektivní, jeho psychologickou kvalitu nejlépe označuje výraz týrání partnera. Chování útočníků nelze uspokojivě vysvětlit ani působením situačních faktorů. Vnější stresy jako například nedostatek finanční nemusí hrát žádnou roli, s domácím násilím se setkáváme i u materiálně velmi dobře zajištěných rodin. Provokace ze strany oběti nepřicházejí příliš v úvahu, jsou dokonce vyloučeny z podstaty věci samé, neboť oběť domácího násilí se

vyznačuje tzv. extrémní laskavostí, tj. z násilnického partnera má strach a dělá vše proto, aby mu vyhověla a udržela co nejdéle klid.¹³

Gelles¹⁴ popsal jedenáct faktorů, na jejichž základě je rodina náchylná k násilí více než k řádné péči a socializaci.

1/ Čas jako rizikový faktor: čas, který členové rodiny tráví vzájemnou interakcí, je daleko delší, než čas v interakcích s jinými lidmi. Čím více času tráví rodina spolu, tím větší je riziko konfliktů a násilí. Rodiny s nízkým příjmem, špatným vzděláním apod. mají k dispozici méně prostoru i podnětů, a tím pádem více času na případné konflikty než na jiné činnosti.

2/ Pestrost činností a zájmů: obecně tráví členové rodiny hodně času společně. Jejich interakce navíc probíhají v daleko větším množství činností, než jaký je počet činností mimo rodinu, takže riziko konfliktu je pravděpodobnější. Pro rodiny, v nichž dochází k týrání a zneužívání, je typické nepřiměřeně negativní a nenávistné chování mezi členy. Rodiče dopouštějící se týrání a zneužívání mají také tendenci vnímat určité projevy spojené s normálním vývojem dětí jako nepřátelské a vzpurné chování.

3/ Intenzita prožívání: charakter rodinných interakcí je svébytný, a proto je intenzita a stupeň jejich prožívání větší. Jedovatá poznámka vyřčená členem rodiny má často větší dopad než stejná poznámka pronesená v jiném prostředí. Charakteristickými znaky rodin, v nichž dochází k násilí, týrání či zneužívání, jsou vzájemná protikladnost, vyšší stupeň kritičnosti, vyhrožování, častější křičení – to vše jsou důkazy extrémní intenzity prožívání. Existují i opačné tendence – vyhýbání se interakci – možná jako způsob vyhnutí se konfliktu a jeho intenzitě, které jako by byly určeny daným a nevyhnutelným scénářem. V rodinách tohoto typu chybí vřelá a přátelská interakce.

4/ Střetové situace: mnoho rodinných interakcí je svým charakterem zákonitě konfliktních už v tom smyslu, že v nich jsou vítězové a poražení, ať už jde o to, jaký televizní program se bude sledovat či jaký automobil by se měl koupit. Při rozdílnosti

¹³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4. S. 237-238.

¹⁴ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha : Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-629-3. S. 19-24.

názorů nevykazují rodiny, v nichž dochází k násilí, dostatečné společenské dovednosti k tomu, aby se s rozdíly vyrovnaly.

5/ Právo ovlivňovat: příslušnost k rodině znamená, že její nejsilnější člen má právo ovlivňovat hodnoty, postoje a chování ostatních členů rodiny. Rodiče týrající své děti mají v zásadě dva extrémní přístupy: buď jsou silně autoritářští, necitliví vůči schopnostem a potřebám dětí, zneužívají své moci a uchylují se k tvrdým metodám, nebo si děti nevšímají, jsou vůči nim necitliví a nekladou na ně žádné nároky.

6/ Rozdíly ve věku a pohlaví: rodina je jedinečná tím, že je tvořena členy různého věku a pohlaví se zakořeněnými názory na společenské postavení jednotlivých pohlaví, věk a uplatňování autority. Mezi jednotlivými generacemi, rodinami a pohlavími existuje velké nebezpečí konfliktu. Rodiny, v nichž dochází k násilí, jsou charakteristické patriarchálními názory ovlivňujícími dětství jednoho či obou rodičů: ženy a děti jsou považovány za vhodné oběti násilí a zneužívání.

7/ Přisuzované role: pokud muž žije nebo se ožení se ženou mající dítě (nebo naopak), jsou zúčastněnými osobami nevlastní rodič, nevlastní děti a nevlastní sourozenci. Autorita a vztahy závislostí jsou tak definovány společností vybudovanou představou, jež dává dospělým práva klást požadavky na socializaci dětí a očekávat jejich plnění. Tyto požadavky však mohou být zdrojem konfliktu. V nově utvořených rodinách je zaznamenán vysoký počet případů rodinného násilí, např. sexuálního a fyzického zneužívání.

8/ Soukromí: moderní rodina je soukromou institucí, schovanou před očima, ušima a často i pravidly společnosti. S narůstající mírou soukromí zákonitě klesá společenská kontrola. Pro rodiče se sklony k násilí a zneužívání je typické extrémně deformované vnímání okamžiku, kdy je vhodné děti potrestat.

9/ Nedobrovolné členství: zatímco existují bývalé manželky a bývalí manželé, nejsou žádné „bývalé děti“ či „bývalí rodiče“. Zde vidíme neustálý rozpor – na jedné straně autorita státu a práva dítěte potřebujícího ochranu, na druhé straně děti, které jsou nedobrovolnými členy organizace – tedy rodiny – jejíž integrita je chráněna na úkor jejich členů. Členství v rodině může představovat právo očekávat a zároveň poskytovat

péči, starost o druhé, vlídnost a podporu. V rodinách, kde dochází k násilí a zneužívání, musí jejich členové počítat s tím, že se ocitnou v osobní, společenské, materiální i právní pasti.

10/ Stres: rodiny mají sklon ke stresu, procházejí neustálými změnami či přechody. Události životního cyklu, např. narození dětí, jejich vývoj, dospívání, stárnutí, smrt atd. představují změny, jež mají na rodinu nevyhnutelný dopad. Násilné řešení stresu je typickou naučenou reakcí v rámci rodiny. Pro rodiny, v nichž dochází k násilí, je charakteristická vysoká míra stresu.

11/ Důkladná znalost minulosti: silné stránky a zranitelná místa, oblíbené a neoblíbené věci, lásky a obavy jsou známy všem členům rodiny. I když tyto znalosti a informace mohou pomoci udržovat dobrý vztah, mohou být rovněž zneužity pro případný útok na soukromí a vést ke konfliktům.

K tomu ještě Bentovim¹⁵ dodává, že dalším důležitým faktorem, který bývá dáván do souvislosti s násilím v rodinách, je tzv. cykličnost násilí (mezigenerační přenos násilí). Čím většího stupně násilí se rodiče dopouštějí na svých dětech, tím hrubější jsou tyto děti k sourozencům. Čím více jsou manželé hrubí na manželky, tím hrubější je manželka na své děti. Násilí prožité v dětství se opakuje o generaci později. Míra následného násilí závisí na intenzitě a délce týrání a zneužívání.

3. 2 *Formy domácího násilí*

Lovaš¹⁶ vymezuje formy domácího násilí z hlediska zúčastněných osob a z hlediska chování se lidí vůči sobě. První hledisko zahrnuje:

- násilí partnerů (manželů) vůči sobě,
- násilí rodičů (dospělých) vůči dětem,
- násilí dětí vůči dětem (sourozenecké),
- násilí dětí vůči rodičům,
- násilí vůči starým osobám.

¹⁵ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha : Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-629-3. S. 25.

¹⁶ LOVAŠ, L. *Sociální psychologie násilí*. Praha : Grada Publishing, 2001. ISBN 80-147-0042-5. S. 174-175.

Druhé hledisko, které Lovaš¹⁷ ve své práci představuje, pak mluví o pěti druzích zneužívání a trápení a o dvou druzích zanedbávání:

- fyzické zneužívání,
- sexuální zneužívání,
- psychologické zneužívání,
- emocionální zneužívání,
- materiální (ekonomické) zneužívání,
- úmyslné zanedbávání,
- neuvědomělé zanedbávání.

Jiní autoři vymezují *druhy* násilného jednání v rodině následujícím způsobem¹⁸:

- **fyzické** – strkání, fackování, bití pěstmi, tahání za vlasy, pálení, kopání, smýkání, ohrožování zbraní nebo nožem, házení předmětů, znehybňování oběti např. přivazováním, zatlačováním do kouta,
- **psychické** – zahrnuje zejména slovní týrání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti i v soukromí, permanentní kontrolu chodu dne, výslechy, vyhrožování zmrzačením nebo zveřejněním pomlouvačných údajů o oběti,
- **sexuální** – zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, které oběť podstupuje nedobrovolně či s nechutí,
- **ekonomické** – znamená zamezení možnosti oběti disponovat finančními prostředky, ať rodinnými nebo vlastními.

Autoři v čele s Voňkovou a Huňkovou¹⁹ vymezují také *formy* násilného jednání:

- **sociální izolace** – absolutní uzavření rodiny, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů,

¹⁷ LOVAŠ, L. *Sociální psychologie násilí*. Praha : Grada Publishing, 2001. ISBN 80-147-0042-5. S. 174-175.

¹⁸ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 20.

¹⁹ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 20.

- **zastrašování** – použití křiku, demonstrace síly, vyvolávání strachu, gesta, ničení majetku, týrání zvířat, vyhrožování. Dále používání výhrůžek typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, vlastní sebevražda, uzavření partnerky do blázince, odnětí dětí,
- **vyčerpávání** – přikazování někdy až nesmyslné práce, odepírání spánku, potravy, tekutin,
- **citové vydírání** – permanentní nadávky, kritizování, sekýrování, vyvolávání pocitu viny za situaci, popírání faktu násilí s tím, že „oběti se něco zdá“, občasným poskytováním laskavosti, odpíráním pozornosti, demonstrací milostného poměru s jinou osobou.
- **ekonomické týrání** – zákaz získání nebo udržení zaměstnání, přidělování kapesného, přinucení žádat o prostředky na obživu, dennodenní kontrola nákupů, znemožnění přístupu k rodinným příjmům nebo naopak neposkytování finančních prostředků na chod rodiny, vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení, hygieny, rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, nerespektování a popírání potřeb dětí,
- **vydírání** – jehož nástrojem jsou zejména děti, je označování oběti za špatného rodiče, navádění dětí proti druhému rodiči, vulgární a násilné chování, pohrůžky, že v případě odchodu druhý rodič už děti neuvidí,
- **zneužívání „práv“ muže** – zacházení s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva o všem rozhodovat, být tím, kdo určuje role v domácnosti.

Domácí násilí není hádkou, ve které vedou spor dvě rovnocenné strany. Domácí násilí likviduje symetrický vztah partnerů, vytváří jasné dělení rolí na kontrolující, násilnou osobu a osobu ohroženou, závislou. Pochopení této podstaty domácího násilí je klíčem k porozumění tomu, jak se chová oběť. Setrvávání v blízkosti agresora, útěky a opakované návraty k němu, podání a vzetí zpět trestního oznámení se pak jeví jako srozumitelný důsledek násilného vztahu. Veřejností bývá někdy zaměňován pojem rodinná rozepře či konflikt a pojem domácí násilí. V případě konfliktu jde o situačně podmíněnou záležitost mezi dvěma konfliktními stranami, jejich vztah je hodnocen jako symetrický a není tematizován. Domácí násilí je funkcionální, slouží prosazování zájmů, jeho cílem je stabilizace nadvlády a kontroly.

4. Další sociální problémy

Práce je primárně zaměřena na domácí násilí, ale vzhledem k tomu, že ve společnosti vznikají i další problémové jevy, je potřeba si je připomenout a upozornit na ně. Důvodem, proč uvádět další sociální jevy spolu s domácím násilím je ten že mnohdy mohou mít stejné jmenovatele. Například to, že vznikají v rodině, tedy v takovém prostředí, kde může vzniknout i domácí násilí. Anebo na druhou stranu, sociální jevy, o kterých bude tato kapitola, mohou být dokonce vyústěním toho, když je osoba obětí domácího násilí.

V této části práce budou rozebírány následující sociální problémy, které mohou být společností považovány za patologické jevy:

- prostituce,
- užívání drog,
- užívání alkoholu,
- sebevražda.

Jak je z tohoto výčtu samotného patrné, skutečně se může jednat o jevy, které jsou důsledkem domácího násilí, případně určitého psychologického tlaku či nátlaku. Ale stejně tak se jedná o problémy, které stojí samostatně, naprosto mimo rámec domácího násilí. Aby se žena stala prostitutkou, nemusí k tomu nutně být nucena svým partnerem, i když i takový případ je možný. Alkohol a drogy se mohou stát východiskem, určitým útekem ze světa, kde osoba trpí domácím násilím, ale stejně tak se může jednat o příčinu domácího násilí. Sebevražda může být tou poslední možností, kterou oběť volí. Neschopna přiznat světu pravdu, anebo naprosto zničena z toho, že jí společnost nevěří, nachází konec trápení v sebevraždě. Ale důvodů pro tento čin může být samozřejmě více. Přesto si myslím, že propojení jednotlivých sociálních problémů je na první pohled zřejmé, a proto je vhodné, aby byla teorie domácího násilí doplněna právě o tyto patologické jevy, které jsou obdobnými problémy společnosti, navíc propojenými mezi sebou navzájem.

4.1 Prostituce

Definice prostituce můžeme najít několik. Autorka Trávníčková²⁰ přichází s touto definicí: Prostituce je specifickým druhem obchodu, kdy cílem i prostředkem výdělkem se stává sexuální ukojení jiné osoby, a to bez citového vztahu a bez ohledu na výběr partnera.

Z jiného pohledu je možné se na prostituci dívat následujícím způsobem: Prostituci lze chápat jako oázu svobody, kde může muž realizovat své promiskuitní tendence a uspokojovat své sexuální potřeby bez trvalých závazků. Žena za své služby dostane zapláceno a tím obchod končí.²¹

Nejkomplexnější a zároveň poměrně komplikovanou definici přináší ve své práci Bernsdorf, který určuje za prostituci jako řízené, sociálně schválené nebo trpěné zařízení (instituci) v hierarchicky organizovaných společnostech umožňující muži nebo ženě mimo monogamní nebo polygamní formy manželství v historicky proměnné podobě předmanželský nebo mimomanželský pohlavní styk, při němž jeden z partnerů k tomu poskytuje příležitostně nebo živnostensky své tělo, je-li mu poskytnut materiální zisk. Pro podstatu tohoto sociálního jevu je rozhodující fakt úplaty za poskytování sexuálního styku v jakékoliv formě. Jsou to tedy ty druhy sexuálních styků, které jsou poskytovány z materiálně ziskových důvodů, lhostejno kým a komu.²²

Ať je definice jakákoli, v podstatě lze říci, že se jedná o takovou formu pohlavního styku, kterou jeden z aktérů podstupuje s tím, že za akt dostane určitou odměnu, většinou finančního rázu. Pokud se týká propojení s domácím násilím, může být právě prostituce onou formou násilí a nátlaku. Partner v podstatě nutí partnerku, aby si tímto způsobem vydělávala peníze. Muž tímto získává nad ženou nadvládu a je uspokojen jejím ponížením. Navíc může ženu k této činnosti nutit i za účelem výdělkem. Žena se tak stává obětí domácího násilí, které ji může dostat až do pozice prostitutky. Opět se ale jedná pouze o ukázkový příklad, prostituce je většinou svobodně ženou (mužem) zvolena, za účelem finančního zisku, kdy se dané osobě tento způsob zdá nejjednodušší možný.

²⁰ TRÁVNÍČKOVÁ, I. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. S. 12.

²¹ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6. S. 55.

²² GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha : Victoria Publishing, 1992. S. 311.

4.2 Užívání drog

Drogy jsou omamné látky, které určitým způsobem mění stav člověka, ať už psychický, anebo fyzický. Díky těmto vlastnostem drogy je možné vidět dopady jejich účinků na různé oblasti lidského života²³:

- **vliv na kognitivní (poznávací) funkce** – poruchy paměti, problémy se soustředěním, změny vnímání,
- **účinky na emoce a motivaci** – dochází k emoční labilitě a nestabilitě, narušeny motivační funkce uživatele drogy,
- **vznik depresí a psychóz** – díky vlivu drog na psychiku je možný vznik různých psychických onemocnění, která výrazně ovlivňují chování jedince ve společnosti, tedy i v rodině, u jedinců je možné, aby se rozvinulo schizofrenní jednání,
- **zdravotní problémy** – problémy vzniklé předávkováním, závislost (fyzická) způsobuje potřebu drogy, bez které tělo trpí a jedinec může ztratit kontrolu nad svým jednáním, respektive jedinec přestává být schopen potlačit takové jednání, o kterém ví, že je škodlivé, ale které mu může přinést drogu, tedy uspokojení závislosti, jak psychické, tak fyzické.

Důvody, proč jedinec s drogou začne experimentovat, případně proč ji začne užívat, je mnoho. Těmi základními jsou²⁴:

- „hloupá hra“,
- individuální labilita jedince,
- problémové vztahy v rodině,
- problémové vztahy ve společnosti (ve třídě, v práci apod.),
- neschopnost vyrovnávat se s osobními nedostatky, situacemi, omyly apod.,
- dědičná dispozice.

Důvodů proto, proč drogu začít brát, tak může být poměrně velké množství. Jedním z důvodů může být i skutečnost, že osoba je obětí domácího násilí a v droze se snaží najít určitou formu útěchy, klidu. Pokouší se vymazat ze svého života stavy, kdy trpí bolestí apod. Navíc na trhu je již poměrně velký výběr drog, které může jedinec

²³ MIOVSKÝ, M. *Akutní a dlouhodobý účinek cannabis: psychosociální perspektiva* [online] 2001. [cit. 7. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/939/4654/file/Marihuana%20-%20parlament1.pps>>.

²⁴ ILLES, T. *Děti a drogy*. Praha : ISV, 2002. 55 s. ISBN 80-85866-50-1. S. 2.

vyzkoušet. Mezi nejužívanější drogy v České republice pak patří zejména marihuana, hašiš, pervitin., extáze, LSD, lysohlávky, heroin, kokain, crack, těkavé látky (roztoky těkavých látek, některá lepidla, plyny).²⁵

4.3 Užívání alkoholu

Alkohol patří také mezi drogy, neboť se jedná o látku, která ovlivňuje organismus člověka, a to až do té míry, že je zde možná závislost, a to jak psychická, tak hlavně i tělesná. Oproti drogám, jež byly popsány v předchozí kapitole, má však alkohol jednu výraznou výhodu. Jeho dostupnost je maximální a omezení věkovou hranicí 18 let je v podstatě pouze formální, i když zákonnou překážkou, které není příliš těžké obejít, a to zvláště proto, že prodejci mnohdy upřednostňují profit před dodržením zákona.

Užívání alkoholu se podepisuje jak na fyzickém, tak na psychickém stavu konzumenta. Z hlediska tělesného lze hovořit o problémech s játry, cirhóza jater, objevují se onemocnění trávicího traktu, zvyšuje se možnost vzniku rakovinových nádorů jater, žaludku, apod., často se také objevují problémy s nadváhou, cukrovkou a krevním tlakem. V případě těhotných žen může dojít k nevratnému poškození rozvíjejícího se plodu. Z hlediska duševních problémů se může jednat především o změny nálad, a to až do podoby naprostého neovládání se, osoba zapomíná a mnohdy si vůbec nepamatuje určité časové úseky, mozek po velmi těžké opilosti upadá do spánku, který je neúměrně dlouhý a z něhož se jedinec jen velmi těžko probouzí. Stejně jako u ostatních drog, i v případě alkoholu může dojít k předávkování, které může znamenat až smrt, a to ve chvíli, kdy se do těla dostane až příliš mnoho alkoholu. Z tohoto hlediska jsou mnohem náchylnější děti, kterým stačí mnohem menší množství k předávkování než dospělým.²⁶

Jak již bylo naznačeno v úvodu k této kapitole, alkohol může být příčinou, ale stejně tak i důsledkem domácího násilí. Alkohol vede ke změnám chování, a to mnohdy negativním, kdy agresivní emoce jedince, mohou vést k tomu, že si tyto alkoholem nabuzené pocity vybíjí násilím na svých blízkých, tedy i na partnerovi v domácnosti.

²⁵ *Přehled nejužívanějších drog* [online] 7. července 2007. [cit. 7. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.praha.eu/jnp/cz/obcan/socialni_a_zdravotni_oblast/socialni_oblast/zavislosti/prehled_nejuzivanejsich_drog.html>.

²⁶ NEŠPOR, K. *Kouření, pití, drogy*. Praha : Portál, 1994. 125 s. ISBN 80-7178-023-5.

Jedinec ve střízlivém stavu nemusí být vůbec agresivním a násilně se neprojevuje, ale alkohol změní jeho chování natolik, že k násilným činům může přistoupit.

Užívání alkoholu jako důsledek domácího násilím je možné chápat jako určité řešení, které oběť nalézá. Samozřejmě se fakticky o žádné řešení nejedná, pouze opilost může navozovat takový stav, kdy je oběť s týráním smířena a je schopna se s ním, alespoň dočasně, lépe vyrovnat. Domácí násilí tak v některých případech může vést k závislosti na alkoholu a případným problémům s touto závislostí spojeným.

4.4 Sebevražda

Tématem sebevraždy se zabýval i muž, který je ikonou české historie naprosto v jiné oblasti. Tomáš Garrigue Masaryk o sebevraždě napsal: „V širším smyslu slova rozumí se jí ten nepřírozen neúmyslným vsahováním člověka v životní proces. V tom smyslu je na příklad sebevrahem ten, kdo pro nemravný nebo nemoudrý život nalezne předčasnou smrt. V užším a vlastním smyslu je naproti tomu jenom ten sebevrahem, kdo učiní svému životu konec úmyslně a vědomě, kdo si smrt jako takovou přeje a je si jist, že si svým jednáním neb opomenutím smrt přivodí.“²⁷

Z toho definování je patrné, že existují dva různé pohledy na sebevraždu. Masaryk vidí jeden pohled jako sebezabití, který je dán špatným stylem života, jenž může vést k tomu, že člověk na následky tohoto svého života zemře. V současné době lze tento princip vidět například v užívání drog, kdy předávkování může vést ke smrti. Druhý pohled je pak z hlediska toho, že sebevrah činí plně vědomě takový čin, který vede k sebevraždě jako takové. Za takový čin lze považovat spolykání nadměrného množství prášků, oběšené, podřezání životně důležitých žil či tepen apod.

V současné době je vycházeno např. z definice Stengelovy. S touto definicí se ztotožňují i autoři Koutek s Kocourkovou: Sebevražda je záměrný a sebepoškozující akt, při němž si osoba, která se ho dopouští, nemůže být jistá, zda jej přežije.²⁸

Pokud se zaměříme na příčiny sebevraždy, můžeme je shrnout do následujících kategorií²⁹:

²⁷ MASARYK, T. G. *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty*. 4. vyd. Praha: Čin, 1930. S. 2.

²⁸ KOUTEK, J., KOCOURKOVÁ, J. *Sebevražedné chování*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-732-9. S. 12.

²⁹ KOUTEK, J., KOCOURKOVÁ, J. *Sebevražedné chování*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-732-9.

VIEWEGH, J. *Sebevražda a literatura*. Brno: Psychologický ústav AVČR ve spolupráci s Nakladatelstvím Tomáše Janečka, 1996. 66 s. ISBN 80-85880-10-5.

- **působení přírodních jevů** – jedná se o nejméně zásadní faktor, a to hlavně proto, že příroda a zeměpisné podmínky mají jako takové na počet sebevražd minimální vliv,
- **tělesné poměry** – na rozdíl od prvního faktoru se jedná o příčinu poměrně důležitou a častou, osoby s velmi těžkým onemocněním, případně nevléčitelným, mohou v sebevraždě vidět jediné možné vykoupení z bolesti a strádání, důležité jsou také věk a obecně stav lidského těla,
- **sociální a interpersonální vztahy** – jedná se o příčinu, která může souviset s domácím násilím, ale také s tím, že člověk se v rodině nebo ve společnosti cítí vyčleněn, není naplněna jeho potřeba sounáležitosti, případně lásky, mladí lidé mohou páchat sebevraždy proto, že je nechala jejich dívka, případně, že o ně protějšek vůbec nejeví zájem,
- **politické poměry** – opět faktor, který je spíše zanedbatelný, i když jsou známy případy sebevražd, které byly vyloženě činy proti režimu, z dějin Československa je neznámější sebeupálení Jana Palacha,
- **ekonomické postavení** – finanční zajištění a vlastnictví určitého majetku je v současné době zásadním faktorem toho, aby člověk patřil do společnosti, absence majetku, špatná finanční situace, nebo její radikální zhoršení mohou vést k tomu, že člověk trpí depresemi a přijde si pro společnost nepotřebný, neschopný se zařadit,
- **vzdělání** – jak rozumové, tak morální, či dokonce náboženské vzdělání může vést k sebevraždě, nejpatrnější je to na příkladu Japonců, kde seppuku (rituální sebevražda) bylo zvykem místní kultury, nikoli ničím neobvyklým, ale jednalo se o čin cti.

Domácí násilí tak jednoznačně nelze chápat jako jediný sociální problém, který nemůže zapříčinit problémy další, případně ani domácí násilí nemusí být prvotním patologickým jevem, který se v daném partnerském svazku projeví, ale může se jednat o vyústění více faktorů. Proto je problematiku nutné chápat obecněji a z širšího hlediska, protože v některých případech je možné odhalit předem skutečnosti, které mohou vést k domácímu násilí.

5. Příčiny vzniku násilí v domácnostech

Příčiny vzniku domácího násilí je možné prvně hledat na druhu vztahu, který se uvnitř rodiny vytváří. Každý vztah není stejný a některý je tímto náchylnější na možný vznik domácího násilí. Teorie rozlišuje v podstatě dva základní modely vzájemných vztahů v interakci se vznikem domácího násilí v rodině. Těmi to modely jsou následující³⁰:

- model interakční,
- model zaměřený na osobnost násilníka.

Interakční model, který je někdy také nazýván vztahovým, je takovým model, kde se vzájemně určitým způsobem doplňují chování jednotlivých osob, jež v rodině, v páru vystupují. Chování násilníka je tedy do určité míry závislé na chování jeho oběti. Lze tedy říci, že zde existuje příčina pro násilníkové jednání, která je dána jednáním potenciální oběti. Především je možné poukázat na takový vztah, který je založen na patriarchálních principech, což jednu osobu, v tomto případě tedy muže, staví do vyššího postavení, než osobu druhou, tedy ženu.

Samozřejmě, že tímto způsobem není možné omlouvat jednání násilníka, ale v tomto případě existuje určitý faktor vzniku domácího násilí, který je dán vzájemnou interakcí obou jedinců, kteří v domácnosti žijí. Násilné chování se pak rodí z tohoto vztahu přímo, násilník do vztahu nepřichází s tím, že bude osobou, která bude druhou nějak týrat. V podstatě by se dalo říci, že se jedná o model, kdy domácí násilí vzniká ze situace.

V případě druhého modelu se jedná o takový způsob domácího násilí, kdy muž již jako násilník do rodiny vstupuje, neboť takové chování chápe jako normální, případě se mu určitým způsobem naučil. Je to dáno většinou u těch mužů, kteří sami v dětství pozorovali, jak otec jednal s matkou, a v případě jeho rodičů bylo domácí násilí v podstatě klasickým chováním. Muž tedy toto jednání přejímá a sám jej provádí ve své vlastní rodině. Jedná se tedy o do jisté míry dědičně naučený druh jednání, kdy syn pokračuje v takovém chování, které se naučil od svého otce, respektive od vztahu svých rodičů. Téměř by se chtělo říci, že z tohoto hlediska se kruh násilí uzavírá.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 75.

Pokud se zaměříme na samotné příčiny domácího násilí, můžeme vymezit především následující³¹:

- společnost,
- rodinná výchova,
- osobnost jedince,
- stresové sociální situace.

Společnost je do jisté míry výraznou příčinou vzniku, respektive pokračování domácího násilí. Tuto příčinu lze vidět hned v několika různých důvodech. Společnost se stále o tématu domácího násilí příliš nebaví, daná problematika se skutečně neřeší. Respektive, řeší se jednotlivé případy domácího násilí, nikoli problém jako celek. Navíc veřejnost obecně o dané téma nemá příliš velký zájem, a to hlavně z toho důvodu, že co se děje jiným lidem, nemusí zajímat každého. Lidé si nechtějí přidělovat problémy, a tak nechávají domácí násilí na těch, kteří jím skutečně trpí a sami se staví do role nezájmu, případně pouze do role pozorovatelů. Ale těch, kteří chtějí s problémem skutečně bojovat, je stále poměrně málo. Navíc, ač se současná společnost považuje za poměrně pokrokovou, stále se silně uplatňuje princip patriarchální rodiny, kdy otec je v rodině tím dominantním. Nutně to neznámá, že patriarchální otec rovná se domácí násilí, ale sama skutečnost, že společnost na těchto principech nadále funguje, vytváří náchylnější prostředí pro domácí násilí.

Rodinná výchova, jak již bylo naznačeno v úvodu této kapitoly, rodinná výchova je poměrně zásadní z toho hlediska, že v dítěti utváří určitou představu o světě, a tedy i o vztazích mezi mužem a ženou, kteří v tomto společenství společně žijí. Pokud je rodina taková, kde dochází k domácímu násilí, jednoznačně to zanechává určitý odraz i na dětech, které v této domácnosti vyrůstají. Tato rodinná výchova může v dětech zanechat poměrně negativní citění a chování. U chlapců může vést k tomu, že sami budou v dospělém věku praktikovat domácí násilí, respektive pro ně nebude představovat něco nemyslitelného, nenormálního. Budou domácí násilí chápat jako součást vztahů se ženou, hlavně tedy těch rodinných, dlouhodobých. Na druhou stranu u dívek může rodinné prostředí, kde dochází k domácímu násilí, vyvolat takové pocity, kdy dívka se ztotožňuje s obětí a následně může mít určité problémy s navazováním

³¹ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 55-56.

dlouhodobých vztahů. Jak je patrné, domácí násilí nezanechává známky pouze na oběti samotné, ale i na dalších členech domácnosti.

Pokud se týká **osobnosti jedince**, tedy v tomto případě hlavně agresora, i ona je jednou ze základních příčin toho, proč muž přikračuje k domácímu násilí jako k možnosti řešit problémy, mnohdy i fiktivní. Záleží na vlastnostech, které se u jedince projeví během života a hlavně o určité anomálie v chování, které mohou vést až k tomu, že dojde k násilným projevům. Mezi tyto anomální vlastnosti patří především sklony ke vzteklému a agresivnímu jednání, jež jsou případně doplněné negativním cítěním. Negativní emoce samy o sobě mohou být problémem. Osoba, která má v životě spíše negativní postoje, je náchylnější k anomáliím, případně i násilného rázu. Dalšími osobními charakteristikami, které mají jedinci, jež praktikují domácí násilí, jsou egoismus, chorobná žárlivost, psychická onemocnění (především pak psychózy a neurózy), ale na charakteru osobnosti se samozřejmě mohou projevit, a to negativním způsobem, i návykové látky, jak bylo popsáno již dříve v této práci.³² V případě např. chorobné závislosti jsou případy domácího násilí velmi známy. Násilník zde v podstatě předpokládá, že oběť je jeho faktickým majetkem, který nemá právo na to, aby si na něj dělал nároky někdo jiný. Vlastnická práva si tak jedinec uplatňuje na jiném jedinci, což je sice nemorální, nespolečenské a neetické, ale daný jedinec, tedy žárlivec, chápe svoje jednání jako oprávněné.

Stresové sociální situace jsou poslední příčinou, která zde bude rozebírána. Domácí násilí se v případě stresové sociální situace rovná čemusi, co může nazvat jako vyústění, nebo možná řešení. Za stresovou sociální situaci se dá považovat např. ztráta zaměstnání nebo dlouhodobá nezaměstnanost, finanční problémy, ale i sociální izolace, která může v rámci rodiny do určité míry vzniknout.³³ V takovém případě nachází agresor ve svém protějšku nikoli osobu spřízněnou, ale naopak osobu nepřátelskou, mnohdy v ní může vidět důvod svých problémů, nikoli nutně oprávněně.

Příčin je tedy poměrně velké množství, a proto je nutné, aby žena, která je potenciální obětí, se pokusila odhalit co nejdříve možné signály. Je však pravdou, že většina náznaků se projeví až později. Proto je nutné, aby se s domácím násilím více bojovalo, protože odhalit jej na první pohled je v podstatě nemožné.

³² VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 55-56.

³³ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 78.

6. Pomoc obětem domácího násilí

Již bylo několikrát naznačeno, že s domácím násilím je potřeba bojovat, je potřeba se jej snažit vymýtit, i když v současné době se to zdá úkolem nemožným. Přesto by zde měla být určitá institucionální podpora, a to jak ze strany státu, tak ze strany občanů samotných. V podstatě není možné, aby se něco změnilo, když lidé samy nebudou změnu chtít. Proto v současné době existují určité možnosti, jak ženám, které se stanou oběťmi domácího násilí, pomoci, stejně tak i případně preventivně ženy bránit, aby se mohli ozvat, dokud je ještě čas. Z tohoto pohledu lze institucionální zajištění pomoci obětem domácího násilí rozdělit na dvě základní pomoci, a to pomoc orgánů státní správy a pomoc nevládních organizací a občanských sdružení.

6.1 Pomoc orgánů státní správy

Pomoc orgánů státní správy by měla být v tomto případě zásadní, stát je ten, který může určitým způsobem nařizovat. I když samozřejmě je nutné si uvědomit, že i když se jedná o násilníka, nelze mu upřít ústavní svobody, alespoň dokud nejsou jeho činy prokázány. Např. v Rakousku je problematika domácího násilí řešena poměrně komplexně, a to i na státní úrovni. V České republice tomu tak úplně není a na pomoci obětem domácího násilí mají zájem hlavně neziskové organizace a občanská sdružení, která budou rozebrána dále.

Ze státního pohledu by bylo možné, aby orgány země provozovaly a poskytovaly určité služby, které by mohly vést ke snížení počtu případů domácího násilí, ale hlavně k tomu, aby oběti domácího násilí měli určité možnosti pro další plnoprávný život. Těmito možnostmi státu jsou:

- **telefonní linka pro oběti domácího násilí** – pro stát je provoz podobné linky jednodušší než pro neziskové organizace, zvláště proto, že provoz není levný, ale služba by měla být poskytována zdarma; přes telefon se oběť může domluvit na dalším postupu, navíc se jedná o poměrně bezpečný způsob, jak pomoci, z telefonátů se zakládá dokumentace, případně se kontaktují lékaři apod., jedná se tedy o základní pomoc, která může být poskytnuta,
- **krátkodobý akční plán** – jedná se o takový plán, který má oběti pomoci v co nejkratším možném časovém intervalu, aby se dostala mimo dosah násilníka, jedná se tedy především o vyslechnutí oběti a zdokumentování příčin, jež jí

donutily zavolat na linku a pokračovat v dalších opatřeních, která povedou k tomu, že oběť se bude moci znovu zapojit do života a společenského dění; v této fázi je tedy potřeba naplánovat, jak se oběť zachová, kam půjde, ale stejně tak je nutné zjistit, zda události, které popsala, se skutečně staly, je potřeba mít určitý důkaz o tom, že k domácímu násilí skutečně dochází, linka a pomoc pro ženy postižené domácím násilím by tu totiž měla být právě pro ně a nikoli z jiného důvodu; naplněním krátkodobého akčního plánu je pak vyzvednutí věci z domova oběti (oběť je doprovázena pracovníkem pomoci) a její přestěhování do dočasného ubytování,

- **azylové domy** – jak již bylo řečeno, jedná se o dočasnou formu ubytování pro oběť postiženou domácím násilím, případně i pro její děti (pro srovnání v Rakousku funguje systém, kdy z domu je vykázán násilník, neodchází oběť), azylový dům by však neměl být pouze ubytováním, ale měl by ženě poskytnout následnou pomoc, hlavně v tom ohledu, že by jí měl pomoci ujasnit, jak dále v životě, jaké jsou její potřeby a požadavky a případně jí umožnit zpětné vykročení do života,
- **dlouhodobý akční plán** – tento plán je právě tím, který začíná v azylovém domě, žena by si za pomoci odborníků měla ujasnit, jak chce dále pokračovat, jaké jsou její priority, státní sociální zaměstnanci a případně pak psychologové by jí to měli umožnit, oběť potřebuje znovu získat víru v sebe sama, musí si najít cíle, které chce naplnit, pracovníci jí pak mohou pomoci s právními, sociálními a finančními otázkami, které ji budou tížit, jedná se tedy o komplexní pomoc při návratu osoby postižené domácím násilím do společnosti,
- **zdokonalování služeb** – vzhledem k tomu, že služby by měly být co nejkvalitnější, i v rámci státní pomoci by mělo docházet k tomu, že se budou zlepšovat a zdokonalovat, k čemuž mohou přispět samy oběti, jež se postupně zpětně adaptují, právě jejich názory mohou vést k tomu, že se přístup pracovníků bude zlepšovat a jejich práce se bude zkvalitňovat a zefektivňovat.

Státní pomoc by tedy mohla být poměrně zásadní a v podmínkách České republiky existuje celkem 18 intervenčních center, která jsou určena právě pro pomoc

osobám, jež jsou postiženy domácím násilím. Spadají pod Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.

„V intervenčních centrech je na základě vykázaní ze společného obydlí nabídnuta pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Služby intervenčních center jsou poskytovány bezplatně. Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.“³⁴ Intervenční centra jsou zřízena na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

6.2 Pomoc nevládních organizací a občanských sdružení

Kromě intervenčních center a azylových domů, které jsou v České republice zřízeny (Ministerstvo práce a sociálních věcí eviduje k 1. lednu 2010 celkem 206 azylových domů a 266 denních stacionářů³⁵), existuje po zemi také několik nevládních organizací, které poskytují pomoc obětem domácího násilí. Mezi ty nejznámější a nejvýznamnější patří:

- Bílý kruh bezpečí,
- Občanské sdružení ROSA,
- Charita ČR.

Organizací je samozřejmě více, ale toto jsou ty hlavní, které působí na území České republiky a jejich působnost je národního charakteru.

³⁴ MPSV. *Intervenční centra* [online] 2009. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4228>>.

³⁵ MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online] 2010. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://registr.mpsv.cz/socereg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1268591554667_2>.

Charita Česká republika je organizací, která se neangažuje pouze v oblasti domácího násilí, ale v oblasti všech sociálních služeb, a je sdružením, které zajišťuje chod azylových domů v České republice.

Bílý kruh bezpečí je občanským sdružením, které poskytuje pomoc obětem domácího násilí, ale i dalším obětem trestných činů. Pomoc je odborná a diskrétní, přičemž je poskytována bezplatně a mimo jiné i po morální a emocionální stránce. Pomoc, kterou sdružení poskytuje, má několik podob. Kromě faktické pomoci obětem trestných činů, se angažuje v³⁶:

- zlepšení právního postavení poškozených osob,
- šíření osvěty a informovanosti,
- pořádání přednášek, seminářů, kongresů,
- publikační činnosti,
- spolupráci s národními i mezinárodními institucemi, které se zabývají obdobnými problémy,
- správě nadace na pomoc obětem trestné činnosti,
- zlepšení materiálního postavení oběti trestné činnosti.

Z hlediska domácího násilí je velmi důležité, že Bílý kruh bezpečí je provozovatelem linky, která je určena právě obětem domácího násilí. Tato linka nese název DONA linka (DONA je zkratkou pro domácí násilí) a je provozována ve spolupráci se společností Philip Morris ČR, a.s. a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

ROSA je občanským sdružením, které je přímo zaměřeno pouze na problematiku domácího násilí. Samo sdružení se označuje za občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí. Pomoc, kterou ROSA poskytuje, se týká zejména³⁷:

- krizové intervence,
- poradenství v oblasti sociálně právní, psychologické a socioterapeutické,
- nalezení azylového ubytování s utajenou adresou.

³⁶ BKB. *Poslání a činnost* [online] 2007. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=240>.

³⁷ ROSA. *Kdo jsme* [online] 2010. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/>>.

7. Dopady násilí v domácnostech

Domácí násilí, jak je zřejmé, je aktem, který zanechá poměrně vážné následky, a to na obou aktérech, kteří se ho účastní. Pro násilníka se jedná především o následky společenské. Jeho postavení je diskreditováno, lidé se na něj dívají jinak. Ale i z psychického hlediska mohou být poměrně vážné následky i v případě násilníka. Domácí násilí může být důsledkem zhoršující se duševní situace, která může vést až ke vzniku psychóz a jiných psychických onemocnění. I když pravda, domácí násilí v tomto případě není přímo důsledkem, ale spíše jedním z příznaků. Ale pokud je domácí násilí spojeno s konzumací drog či alkoholu, může násilníkův stav vejít až do takové fáze, kdy je naprosto fyzicky závislý, případně je možná i jeho smrt.

Násilník tedy netrpí přímo z domácího násilí, ale hlavně ze svého chování. Oběť pak nese jednoznačně následky přímo z domácího násilí, a to hlavně v psychické, ale i fyzické oblasti. Právě oběť je tou osobou, která musí, v případě, že domácí násilí nahlásí, najít lékařskou pomoc (mnohdy fyzického charakteru, kdy může dojít na zlomené kosti, vykloubené části těla apod.), ale případně i pomoc psychologického charakteru, která má oběti dopomoci k tomu, aby překonala traumata z období týrání a mohla pokračovat ve svém životě bez vážnějších následků.

Jednoznačně je nutné upozorňovat na to, kam až může domácí násilí vést a jaké jsou případné důsledky pro ženu, která se bojí týrání oznámit a sama se tak vystavuje případným problémům, které jí mohou zůstat po zbytek života.

Práce se chce zabývat zejména následujícími problémy, které se mohou u oběti domácího násilí vyskytnout:

- posttraumatická stresová porucha,
- stockholmský syndrom,
- poruchy adaptace.

7.1 Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha není nutně spojena pouze s domácím násilím, ale jedná se o poruchu, která může být důsledkem každého činu, především násilného charakteru, vůči jedinci, jež se stává obětí.

Podle Mezinárodní klasifikace nemocí je posttraumatická stresová porucha (posttraumatic stress disorder, PTSD) zařazena pod psychiatrické diagnózy pod velkou

kapitolu „Reakce na závažný stres a poruchy přizpůsobení“.³⁸ Posttraumatickou poruchu lze tedy chápat jako určité důsledky traumatického činu, které se projevují po ukončení těchto událostí, případně v meziobdobí, kdy k násilným událostem nedochází. Porucha může být následkem domácího násilí, ale mimo to také sexuálního obtěžování, znásilnění, napadení apod. V podstatě každý násilný čin, který je na osobě spáchán, u ní může vyvolat posttraumatickou stresovou poruchu. Ale může se také jednat o událost, která nebyla zaviněna jiným člověkem, ale například přírodními živli.

Příznaky, kterými jedinec trpí, jsou především záblesky traumatických vzpomínek, které se neustále vracejí, a to jak v bdělém stavu, tak i ve stavu spánku ve formě nočních můr. Díky tomu se může dostavit také nespavost. Mezi další symptomy je možné řadit halucinace různého charakteru, emoční problémy a určitou emoční labilitu, a to hlavně z hlediska nezájmu a otupělosti. Nezájem se projevuje i v praktickém životě, kdy postižená osoba nemusí mít zájem o žádnou činnost, která by jí dříve naplňovala. Toto je dáno i faktem, že osoba se vyhýbá těm činnostem, které by jí připomněly traumatickou situaci, kterou si prožila. Například pokud muž při domácím násilí často používal určitý nástroj, který je v domácnosti běžný, postižená osoba se tomuto nástroji bude vyhýbat. Fatálnějšími následky prožitého traumatu mohou být v rámci posttraumatické stresové poruchy úzkostlivé stavy, opakující se deprese, jež mohou vést až ke chronickým, případně i sebevražedným myšlenkám, jejichž podstata může být i naplněna. Porucha se u postižené osoby většinou projevuje s určitým časovým odstupem od prožitých událostí, ale je možné, aby její podoba měla chronický stav, který bude trvat několik let, což může vést k částečné změně osobnosti postiženého jedince.³⁹

U domácího násilí je tato porucha poměrně častá, a to hlavně z toho hlediska, že žena je domácímu násilí vystavena delší dobu a hlouběji se jeho následky zaryjí do její paměti i do jejího citění. Žena pak může mít příznaky, jež byly popsány výše, ale konkrétněji může mít problémy s navazováním nových stavů, častěji se bude lekat, a to hlavně ve chvíli, kdy se jí pokusí dotknout osoba opačného pohlaví, může být odtažitá k mužům a silně nedůvěřivá. A jak již bylo popsáno výše, je možné, aby se následky projevíly změnou osobnosti. Naoč. naprostou odtažitostí k mužům a neschopností znovu s nějakým žít, nedůvěrou apod.

³⁸ VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 120 s. ISBN 80-7178-286-6. S. 76.

³⁹ MKN-10. *F43.1 Posttraumatická stresová porucha* [online] 2010. [cit. 15. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>>.

Již na tomto příkladu je patrné, že domácí násilí může mít skutečně vážné následky, což si násilník při svém chování v podstatě vůbec neuvědomuje. Nejen, že ničí oběti její současný život, ale zároveň jí může ničit i její život budoucí. I z tohoto důvodu je nutné, aby se proti domácímu násilí bojovalo silněji, a to např. i mediální cestou a lepší informovaností.

7.2 Stockholmský syndrom

Zda se na stockholmský syndrom dívat na nemoc nebo jako na určité přizpůsobení se dané situaci, kterou týraná žena prožívá. Určitě se jedná o určitou formu psychické poruchy, která však není jako nemoc uváděna v Mezinárodní klasifikaci nemocí.

Syndrom vzniká v takových případech, kdy k určité formě násilí, nemusí se jednat tedy pouze o násilí domácí, dochází v izolaci. Rodina je určitým druhem izolaci, zvláště ve chvíli, kdy je zde patriarchální muž, který nedovoluje své ženě, případně partnerce, aby příliš vycházela ven, a v podstatě ji drží ve své moci. Nedovoluje mnoho kontaktů s vnějším světem. V tu chvíli může dojít k tomu, že se u oběti začne projevovat Stockholmský syndrom.

Stockholmský syndrom byl poprvé zaznamenán a popsán v roce 1974, kdy skupina lupičů obsadila banku, kde držela čtyři rukojmí, a to celkem po dobu šesti dnů. Rukojmí tak byly po poměrně dlouhou dobu v ohrožení života, což v nich však nevyvolalo negativní pocity vůči agresorům (lupičům), ale spíše proti policistům, kteří chtěli lupiče zatknout. Lupiči sice byli těmi, kteří mohli rukojmí zabít, ale vlastně k tomu nebudou mít důvod do chvíle, pokud policie nepodnikne nějaké kroky, které je donutí jednat – zabít rukojmí jako obranu. Rukojmí tak začali s lupiči spolupracovat, sympatizovat s nimi, obhajovat je a dokonce jim třeba i pomáhat.⁴⁰

Teoretické poznatky v této oblasti vymezily celkem čtyři základní faktory, jež je nutné naplnit, aby došlo k projevům Stockholmského syndromu. Těmito základními faktory jsou⁴¹:

- **život oběti je v ohrožení** – v případě domácího násilí to není úplně nemožné, pokud navíc násilník používá skutečně nebezpečné metody, případně již obět

⁴⁰ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 55-56.

⁴¹ VARGOVÁ, B., VAVROŇOVÁ, M., POKORNÁ, D. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci : Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí* [online] 2006. [cit. 15. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf>.

několikrát zranil, a to i vážným způsobem; ve chvíli ohrožení života pak nastupuje určitá forma pudu sebezáchovy, kdy oběť je ochotna přistoupit na jakékoli podmínky, aby si život zachránila, v tomto případě tedy ve všem souhlasí s násilníkem, „hraje podle jeho pravidel“, jeho názory přejímá, snaží se mu za každou cenu zalíbit,

- **oběť nemůže uniknout, anebo se domnívá, že nemůže uniknout** - rodinné prostředí může být takovým, z něhož není možné uniknout, například i proto, že násilník používá psychický nátlak a oběť v podstatě vydírá tím, že jí sděluje, že nemůže odejít, protože mají společné děti, které by měly být vychovávány oběma rodiči,
- **oběť je izolována od okolí** – jak již bylo poznamenáno, rodinné prostředí je samo o sobě určitou izolací, a ve chvíli, kdy se muž-násilník stane skutečným pánem domácnosti a rozhoduje o tom, kdo bude co dělat, je možné, aby tato izolace byla v podstatě absolutní, zároveň velmi dlouho trvající, jsou zaznamenány případy, kdy izolace může trvat i několik let – je pak jasné, že se narušuje osobnost oběti,
- **pachatel projevuje určitou dočasnou formu náklonnosti a laskavosti** – v případě, kdy by oběť byla neustále týrána a necítila ani trochu pozitivních emocí ze strany násilníka, patrně by nikdy nemohlo dojít k projevům Stockholmského syndromu, ale právě díky tomu, že zde určité projevy náklonnosti jsou, oběť má pocit, že je stále milována, a že násilné výstupy jsou jen určitým problémem, který je možné řešit; i proto dochází k tomu, že se oběť staví do pozice té, která rozumí tomu, že je potřeba takto žít, protože jinak to nejde a přijímá rány tak, jak přicházejí, v podstatě se dostává do fáze, kdy je s tímto životem smířena a snaží se dělat vše proto, aby chvíle, kdy k násilí nedochází, prožívala co nejpozitivněji, i když to znamená dále milovat muže, který ji týrá.

Stockholmský syndrom, ač tedy není přímo nemocí, je do jisté míry labilním projevem, jež vzniká v rámci domácího násilí. Jedná se o určitý stav, do něhož se oběť dostává. Tento stav lze charakterizovat jako určitý odklon od reality, kdy oběť není schopna rozeznávat správné a špatné, a to hlavně na základě převážení pudu sebezáchovy, případně namlouvání si toho, že ona dělá věci špatně, a proto musí být

svým protějškem potrestána. Sám muž může tuto představu živit a do jisté míry si tak utvářet chování své oběti podle sebe.

Syndrom je dalším nebezpečným projevem domácího násilí, který je nutné pochopit a uvědomit si, kam až může domácí násilí vést. S žen dělá v podstatě nemyslitelné bytosti, které své chování transformují nikoli podle svých dispozic, ale na základě nutnosti uchovat si svůj život, případně rodinu, která však nefunguje, jak by měla.

7.3 Porucha adaptace

Obdobně jako v případě dvou předchozích problémů, jež se mohou u týrané ženy projevit, ani poruchy adaptace nejsou nutně spojeny pouze s domácím násilím. Poruchy adaptace jsou opět výsledkem určitého faktoru, který se na dané osobě projeví. Nejpatrněji se pak poruchy adaptace projevují v případě zdravotně, ale hlavně duševně postižených.

Obecně se definují tři základní faktory, kdy je zřejmé, že se jedná o poruchu adaptace. Těmito faktory jsou⁴²:

- zpomalené tempo dospívání,
- snížená schopnost učit se,
- nedostatečná sociální přizpůsobivost.

Domácí násilí samo o sobě těžko způsobí zpomalené tempo dospívání anebo sníženou schopnost se učit, ale již je faktorem, který je možné chápat jako zásadní pro snížení sociální způsobilosti oběti. Skutečnost, že je žena dlouhodobě týrána, v ní může dát vzniknout takovým pocitům a způsobům chování a jednání, že nebude schopna se znovu dokonale adaptovat ve společnosti. Určité skupiny lidí pro ni mohou být podvědomě nebezpečné, budou v ní vzbuzovat strach. Může to vést až tak daleko, že nebude schopna s některými lidmi komunikovat, hlavně s těmi, které jí budou připomínat trauma, jež si prožila. Nejproblémovější tedy bude skupina mužů.

Teorie navíc uvádí, že porucha adaptace může být spojena také s poruchou chování a poruchou emocí.⁴³

⁴² ČERNÁ, M. *Kapitoly z psychopedie*. Praha : KU, 1995. ISBN 80-7066-899-7. S. 13.

⁴³ MUNDEN, A., ARCELUS, J. *Poruchy pozornosti a hyperaktivita*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-625-X. S. 23.

8. Prevence u násilných incidentů a jednání

Prevence je tím základním způsobem, který by měl zamezit tomu, aby docházelo k domácímu násilí, ale i k dalším, obdobným činům, které by se ve společnosti vyskytovat neměly. Prevence je tedy tím, co by mělo postupně zabraňovat tomu, aby k podobným činům docházelo, a měla by vést případně i k postupnému vymýcení dané problematiky. Jak je patrné, z tohoto hlediska rozhodně není prevence domácího násilí absolutně, patrně ani relativně, úspěšná.

Pro potřeby této práce je vhodné rozdělit prevenci na tři základní způsoby, jež jsou v praxi využívány. Těmito způsoby jsou:

- prvotní prevence,
- druhotná prevence,
- třetí stupeň prevence.

8.1 Prvotní prevence

Jak již název napovídá, jedná se o takovou prevenci, která je základní. Je tou první, která by měla být lidem vštěpována, a proto také není určena pouze skupině lidí nebo vybraným jednotlivcům, ale měla by zde být pro všechny. Celá společnost by se měla určitým způsobem vzdělávat v dané oblasti, aby pochopila, že podobné činy by se měly vymýtit a v moderním světě by měly přestat existovat.

Díky tomu, že má být prevence zaměřena na celou společnost, lze její principy hledat již v samotném sociálním rozdělení a stereotypech, které zde panují. Boj žen za rovnost práv byl v podstatě tím základem, který měl za cíl rovnoprávnost žen a zlepšení jejich společenské situace. Ale i v dnešní společnosti je patrné, že zde určitá nerovnováha existuje. Ženy jsou těmi, které se nedostávají ve větším množství na vrcholové pozice, mají menší platy, ale stejně tak zde existují stereotypy, které jsou výrazně živeny v médiích. Například ve filmové a televizní tvorbě stále můžeme tyto stereotypy výrazně najít – žena v domácnosti, muž vydělává peníze, on je hlavou rodiny, ona se stará o děti, on má tedy právo rozhodovat, ona poslouchá.

Jednoznačně by tedy základem této prevence měla být informovanost a zároveň i zvyšování citlivosti a zájmu veřejnosti o problémová témata, jakým domácí násilí jednoznačně je. Společnost jako celek by si měla uvědomit, že násilí není možné tolerovat, že se nejedná o povolený prostředek jednání s lidmi. Z tohoto důvodu je

nutné, aby bylo zvyšováno povědomí o domácím násilí, aby se o něm lidé dovídali stále více.

Dle mého názoru toto v České republice úplně nefunguje. Většina lidí, kteří se o tuto problematiku nezajímají, o ní nic neví. Neví, že existuje něco jako Bílý kruh bezpečí nebo nadace ROSA. A sama tato skutečnost vede ke zjištění, že domácí násilí jako téma a jako problém v České republice, není dostatečně komentován a není na něj tolik zaměřeno. Snad může být důvodem skutečnost, že případy nejsou tolik medializovány, alespoň do chvíle, než dojde ke skutečnému neštěstí nebo ke skutečně vážnému případu. Pro média jako by toto téma bylo nezajímavé. Ukazuje se tedy, že aby byla prevence účinná, je skutečně nutné o problému mluvit, rozebírat jej a nutit společnost, aby se s ním seznamovala, ale takovým způsobem, který ji donutí se nad tím zamyslet, nikoli informaci okamžitě zapomenout.

Bílý kruh bezpečí však pro rok 2009 uvádí: Jednoznačným pozitivem v této oblasti je efekt celospolečenský. Domácí násilí se v ČR stalo věcí veřejnou. Stát a jeho instituce již netolerují násilí za zavřenými dveřmi. Byla přijata moderní právní úprava. Veřejnost v rámci výzkumu agentury STEM tento krok jednoznačně uvítala a podpořila. Více a více ohrožených osob prostřednictvím policie a soudů nalézají bezpečí a ochranu.⁴⁴

Zde se tedy ukazuje, že v České republice určitá informovanost existuje, a to i v případě toho, že oběť ví, kam se obrátit. Pokud hledá pomoc, tak ji určitě najde. Možnosti v zemi totiž existují, jak již bylo popsáno v 6. kapitole.

Z hlediska prvotní prevence je nutné jmenovat subjekty, které by se na ní měly podílet největší měrou. Jsou jimi⁴⁵:

- **stát** – může vydávat zákony, jež zrovnoprávňují muže a ženy, ale zároveň i zákony z hlediska trestního práva, ale zároveň může poskytovat pomoc, především hmotného charakteru organizacím a sdružením, které se tématem zabývají a napomáhat tak šířit informovanost v zemi, zároveň pokud se stát účastní na některé kampani, do jisté míry to zvyšuje sílu jejího dopadu, vedle toho stát může sám vytvářet instituce, které se budou zabývat pomocí obětí domácího násilí,

⁴⁴ BKB. *Vykazání v roce 2009* [online] 2010. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/novinky-nazory/vykazani-v-roce-2009/r17>>.

⁴⁵ KOUBOVÁ, E., VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině : Informace pro oběti násilí, sociální pracovníky, policisty a veřejnost*. Praha :Bílý kruh bezpečí, 1995.

- **média** – nejmasovější a neúčinnější způsob informování celé veřejnosti o problému domácího násilí, jak již bylo řečeno, ale právě média zjednodušují dané problémy a také udržují stereotypy, které by měly být v dnešní společnosti již minulostí,
- **školy** – jedná se o ústavy, jimiž musí projít všechny děti a právě zde začíná jejich vývoj a dospívání, proto je potřeba, aby osnovy neobsahovaly žádné stereotypy, i když stále zde bude dělení např. na dívčí a chlapeckou tělesnou výchovu, ale přesto by děti měly být vedeny ke vzájemné toleranci a pochopení, stejně tak by se měla výuka zabývat i domácím násilím, aby žáci a studenti pochopili, o co se jedná, a že není správné, aby se něco takového dělo; mé osobní zkušenosti s tématem domácího násilí na škole jsou nulové, v podstatě si nevybavuji, že by toto téma bylo kdykoli během mého studia zmíněno,
- **církev** – církev je tím, kdo pomáhá s azylovými domy a obětem domácího násilí, ale přesto zde existuje určitý rozpor, rodina je zde často brána z onoho posvátného hlediska, kdy se jedná o nedotknutelnou instituci, a tak se příliš o dané problematice nemluví, respektive žena, která je věřící, bude spíše chtít zůstat i u manžela, který ji týrá; z tohoto hlediska by se církev měla stát pokrokovější a účastnit se různých konferencí a vyjadřovat se k domácímu násilí, aby i věřící ženy pochopily, že muži nemají právo je být a považovat je za méněcenné,
- **lékaři** – mohou být těmi prvními osobami, které stojí mimo rodinu a které se dovědí o tom, že žena je týrána, většinou ženy totiž k lékařům chodí pro ošetření, lékaři by tedy ženu, která se jim svěří, neměli podceňovat nebo jí dokonce nevěřit, ale měli by jí poskytnout určitou pomoc, alespoň jako doporučení, kam se mají obrátit, lékař muže být právě tím, kdo odhalí domácí násilí, a tak je nutné, aby ke každé ženě, která nese příznaky takového jednání, přistupoval opatrně, ale zároveň odpovědně,
- **sdružení** – role sdružení a nevládních organizací již byla podrobněji popsána v kapitole šesté.

8.2 Druhotná prevence

V případě druhotné prevence, též označované jako sekundární, se jedná o to, že prevence je zaměřena na rizikovou společnost, tedy nikoli pouze na určitou vybranou skupinu.⁴⁶

Ovšem otázkou je, jakou rizikovou skupinu vybrat v případě, že se jedná o domácí násilí? Ženy nejsou v tomto ohledu rizikovou skupinou. Ano, preventivně je lze informovat o tom, co je to domácí násilí, jak je možné se proti němu bránit a kam se případně obrátit, pokud se stanou obětí týrání. Ale toto samo o sobě není prevence. Prevence by tedy měla být zaměřena na muže a na to, aby se v budoucnu nestávali násilníky.

Dá se tedy říci, že tuto prevenci je možné jim vštěpovat z médií, ale hlavně ve škole a samozřejmě i při rodinné výchově. Tímto se v podstatě dostáváme k tomu, že prvotní a sekundární prevence jsou do jisté míry totožné, respektive právě prvotní prevence má tu základní ochrannou roli, druhotná prevence je pak pouze spíše teoretickým vymezením, než praktickým stavem.

Společnost a všechny subjekty, které byly jmenovány v předchozí podkapitole, by se tedy jednoznačně měly zaměřit na primární prevenci a nesoustředit se na jakýkoli mezistupeň, protože ten zde v podstatě neexistuje.

Pokud se týká úspěšnosti prevence, pro jednotlivá léta eviduje Bílý kruh bezpečí následující statistiky⁴⁷:

- 2007: 862 případů policejního vykazání,
- 2008: 679 případů policejního vykazání,
- 2009: 778 případů policejního vykazání.

Je zde určité kolísání, ale dle názoru pracovníků Bílého kruhu bezpečí se jedná o určitý úspěch, a to hlavně z toho důvodu, že v České republice již existují určité formy prevence a informovanost v dané oblasti je poměrně vysoká. Daná čísla tedy svědčí o tom, že ženy, případně i týraní muži vědí, kam se mají obrátit a chtějí tak sami zastavit domácí násilí, které je na nich pácháno.

⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 95.

⁴⁷ BKB. *Vykazání v roce 2009* [online] 2010. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/novinky-nazory/vykazani-v-roce-2009/r17>>.

8.3 Třetí stupeň prevence

Jedná se o formu prevence, která je již poměrně konkrétní, a to v zaměření buď na oběť anebo na násilníka. Jedná se většinou o takovou formu prevence, která nastupuje až ve chvíli, kdy již bylo domácí násilí prokázáno a o dané osobě se ví, že má násilné sklony. V takovém případě je pak nutné zajistit, aby nedošlo k opakování násilných činů, a to i případně na jiné oběti.

Jedním z druhů takové prevence jsou terapeutické programy pro násilníky. Již ze samotné jejich podstaty je však zřejmé, že mezi pachateli nebudou příliš oblíbené. Mnohdy i proto, že násilník necítí žádnou odpovědnost, nemá pocit, že by dělal něco špatného, naopak má pocit, že byl svým jednáním v právu. Zde je tedy základem, aby došlo k tomu, že muž bude společností a všemi orgán, s nimiž se dostane do styku, za své chování odsuzován. To je základ pro to, aby se chtěl změnit. Pokud jeho chování společnost přijme, nebude mít důvod se měnit.⁴⁸

Terapeutické programy by se měly především zaměřovat na následující faktory, které by měly vést k preventivním výsledkům⁴⁹:

- **násilí je násilím, ne hádkou, konfliktem, problémem** – násilník musí pochopit, co skutečně prováděl,
- **vina na straně násilníka** – je potřeba nesouhlasit s agresorem v případě, že vinu svaluje na někoho jiného, především pak na svou oběť, on byl totiž tím, kdo používal násilí, pokud však samozřejmě není doloženo a dokázáno něco jiného,
- **rekonstrukce a rozbor násilného chování** – je vhodné pojmenovat násilí, které násilník prováděl,
- **soustředit se na problém** – v případě, že násilník nemá tendence přestat, je vhodné se soustředit pouze na jeho potřebu po násilí a neřešit jiné problémy, pokud zde další problémy existují,
- **konfrontace není řešení** – je vhodné se spíše vyhýbat tomu, aby na sezení byli přítomni oba aktéři, tedy jak násilník, tak oběť, touto cestou se většinou nic neřeší,

⁴⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3. S. 99.

⁴⁹ CVIKOVÁ, J., JURÁŇOVÁ, J. *Piata žena*. 1. vyd. Bratislava : Aspekt, 2001. ISBN 80-85549-28-X. S. 332.

- **rychlé zlepšení není úspěch** – násilník se může rychle zlepšit jen proto, aby přijal program, ale sám se nemění a nehodlá na sobě dále pracovat, je proto vhodné vytrvat v terapeutických snahách.

Právě terapie je tím, co může násilnickým povahám pomoci, v jiném případě už je nutná určitá ochrana ženy a jejího domova, případně dětí, které sama vychovává. Legislativa by však také měla pamatovat na to, že v případě, že u muže se projevují opakované násilnické sklony, neměl by být znovu zařazen do společnosti, aby dál mohl ubližovat. Zákony tak v podstatě mohou občany vystavovat zbytečnému nebezpečí, které je možné eliminovat.

Prevence je tedy základem toho, aby ve společnosti nedocházelo k domácímu násilí, případně je i takovým opatřením, které zabraňuje tomu, aby k domácímu násilí nedocházelo znovu a opakovaně. I přesto, že se však prevence snaží být co nejlepší, i když samozřejmě vždy je co zlepšovat, jsou zde faktory, které není možné ovlivnit. Jedním ze základních je fakt, že domácí násilí není odhaleno.

Pokud se žena sama nikomu nepřizná, že je obětí domácího násilí, případně se sama nepřihlásí, není v podstatě možné, aby bylo domácí násilí odhaleno, a zde tedy selhávají i všechny preventivní účinky, o které se může společnost snažit. Žena sama musí pochopit, že zde není proto, aby se vystavovala násilným potřebám svého manžela, svého druha. Žádná žena, ale ani muž by neměli strpět takové zacházení, které je v rozporu s jejich svobodami.

I v tomto ohledu lze hledat určitou cestu prevence. V lidech je potřeba vzbudit takové cítění, kdy samy nebudou chtít být oběťmi domácího násilí, a pokud už se jimi stanou, budou chtít tuto svou situaci změnit. Samozřejmě, je nutné však logicky vyhodnotit situaci, případně se snažit s násilníkem komunikovat. Pokud on však nebude mít tendenci ke změně, oběť by neměla v jeho blízkosti setrvávat. Stejně tak by první facka neměla být smetena ze stolu s tím, že se to ještě nikdy nestalo a už se to nikdy nestane. Muž, který ženu uhodí, tak činí z určitého důvodu, a většinou je ten důvod duševního rázu. A nelze vyloučit, že se tento „důvod“ agresorovi znovu nenaskytne. Pokud tedy k násilnému chování dojde, je potřeba jej řešit rovnou od začátku, nečekat na chvíli, kdy domácí násilí bude již skutečným týráním a ubližováním.

9. Domácí násilí z pohledu práva

Již několikrát bylo během práce zmiňováno, že právo a zákony České republiky, případně i jiné země, jsou zde od toho, aby určitým způsobem upravovaly a trestaly trestné činy, kterým je i domácí násilí. Právě legislativa má určitou moc, kterou může dopomoci zamezení obdobných patologických jevů.

Mezi základní zákony, které se mimo jiné týkají také domácího násilí, patří především:

- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 94/1993 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Listina základních práv a svobod ve svém znění deklaruje hned několik základních práv a svobod, které se váží k domácímu násilí. Tím prvním je: „Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být života zbaven.“⁵⁰ Toto je skutečně ta základní svoboda, která by měla zaručovat, že člověk nebude připraven o život. A týká se to samozřejmě i domácího násilí. Bohužel praxe samozřejmě není tak jednoduchá a k ukončení života lidí jinou osobou dochází, i když nikoli beztrestně.

Dalším základním právem je: „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem. Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Osobní svoboda je zaručena.“⁵¹

Domácím násilím je mnohdy svoboda odepírána a stejně tak může dojít i ke krutému až nelidskému zacházení. Domácí násilí je jednoznačně trestným činem, a to již na základě Ústavního pořádku České republiky. Podívejme se však podrobněji, jak tuto problematiku upravuje především trestní zákoník, a to trestní zákoník nový, který vešel v platnost 1. ledna 2010.

⁵⁰ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, čl. 6 odst. 1 a 2.

⁵¹ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, čl. 7 a čl. 8 odst. 1.

V původním zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, byl paragraf o domácím násilí přidán poměrně nedávno, a to v roce 2004 zákonem č. 91/2004 Sb. V podstatě až v té době si zákonodárci uvědomili, že domácí násilí je skutečně problém, na který je potřeba pamatovat z hlediska trestu konkrétněji. Tímto do zákona tedy vstoupil § 215a, který nesl název „Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“. V médiích se pro jednoduchost používal trestný čin domácího násilí.

Úprava problému spadala do Hlavy šesté: Trestné činy proti rodině a mládeži Zvláštní části zákona a nebyla příliš komplikovaná. Úprava sestávala z následujících dvou odstavců:

„Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
- b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.“⁵²

V současné době není úprava o mnoho komplikovanější, ale tresty se jednoznačně zpřísnily. Současná úprava problematiky, která nese název „Týrání osoby žijící ve společném obydlí“, má následující podobu:

„Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
- d) páčá-li takový čin po delší dobu.

Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- b) smrt.“⁵³

⁵² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 215a.

⁵³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 199.

Tresty, hlavně ty základní, se jednoznačně zpřísnily, což samo o sobě je do jisté míry pozitivním faktorem, ale určitě to není řešením, kterým se situace napraví. Dle mého názoru je velmi zásadní úprava, která vstoupila v platnost zákonem č. 135/2006 Sb., jež novelizoval zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Tato úprava byla následně ponechána do nového zákona o Policii České republiky, a to zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V tomto případě se jedná o zákonné usnesení, které skutečně řeší danou problematiku, a to tím, že dojde k vykázaní osoby z jejího bydliště. Zákon stanovuje, že policista má právo vykázat osobu, u níž se předpokládá, že je nebezpečná pro své blízké, a to s ohledem na dřívější útoky. K vykázaní může dojít až takovému, že se vykázaná osoba nesmí zdržovat ani v okolí ohrožené osoby.⁵⁴

Vykázání trvá po dobu celkem 10 dnů, přičemž tuto dobu nelze zkrátit. Zkrácení není možné ani ve chvíli, kdy by ohrožená osoba sama chtěla vykázaní zrušit.⁵⁵ Těchto deset dnů je tedy trvalých, ale jak je patrné, jedná se pouze o dočasné opatření, kterým se řeší domácí násilí.

Zákon následně stanovuje povinnosti osoby, která je vykázána. Těmito povinnostmi jsou především⁵⁶:

- neprodlené opuštění prostoru, jež byl vymezen policistou v potvrzení o vykázaní,
- zdržení se vstupu do takto určených prostor po dobu vykázaní,
- zdržení se styku či jakéhokoli kontaktu s ohroženou osobou,
- vydání klíčů od společného obydlí, které vykázaná osoba drží, a to do rukou policisty.

Vzhledem k tomu, že i osoba, která je násilníkem, a pro potřeby tohoto zákona tedy označována jako osoba vykázaná, má svá práva, zmiňuje se o nich tento zákon také. Mezi práva, která při vykázaní osobě náleží, jsou⁵⁷:

- zajištění si a odnesení věcí potřebných pro osobní potřebu, cennosti a doklady ze společného obydlí,

⁵⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 44 odst. 1.

⁵⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 44 odst. 2.

⁵⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 45 odst. 1.

⁵⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 45 odst. 2.

- odnést si věci nutné pro život, podnikání nebo pro výkon povolání je možné jednou i během doby vykázání, s tím, že je tak možné učinit pouze za doprovodu policisty (o tomto právu je vykázáný předem poučen),
- ověření provedení vykázání,
- vyzvednutí kopie záznamu o vykázání,
- sdělení adresy pro doručování,
- poučení o právech, jež vykázaná osoba z titulu tohoto zákona má.

Vzhledem k tomu, že v roce 2008 došlo ke změnám v zákoně o Policii české republiky, došlo i k určitým změnám v úpravě vykázání. Pouze pro srovnání několik bodů, jež se měnily⁵⁸:

- dříve mohl policista rozhodnout i o zákazu vstupu, dnes pouze jedno rozhodnutí – vykázání,
- Policie ČR poskytuje souběžně při vykázání jak personální, tak i teritoriální ochranu ohrožené osobě, dříve pouze teritoriální,
- v současné době se jedná o opatření preventivního charakteru, dříve se rozhodovalo ve správním řízení.

Zde můžeme s právní úpravou domácího násilí z hlediska legislativy České republiky v podstatě skončit. Podrobněji se danou problematikou žádný zákon nezabývá, pouze zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů se zmiňuje o tom, že mezi služby poradenské patří také služby poraden pro oběti trestných činů a domácího násilí.

Jak je patrné, legislativa v tomto ohledu je poměrně nedostačující, i když zde jsou nástroje, které pomáhají do jisté míry omezit projevy a dopady domácího násilí. Přesto by zde určitě bylo vhodné více se zaměřit na služby pro osoby postižené domácím násilím a zároveň lépe určit v zákoně, kdo je osobou, která má opustit domov, pokud k tomuto má dojít. Z hlediska zákona by jistě nebylo přímo vhodné, aby existoval samostatný zákon, ale pokud by se problematika měla skutečně řešit, byl by takový zákon na místě, anebo alespoň taková úprava, která by byla komplexnějšího charakteru.

⁵⁸ BKB. *Přehled hlavních změn v nové právní úpravě institutu vykázání* [online] 2009. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/prehled-hlavnich-zmen-v-nove-pravni-uprave-institutu-vykazani/r160>>.

10. Řešení domácího násilí v jiných zemích

Domácí násilí samozřejmě není doménou České republiky, spíše se dá říci, že Česká republika na tom ještě není tak špatně, i když případů je ročně přesto poměrně hodně. Pokud se vrátíme k údajům o vykazání, tak ročně dochází k podstatě dvěma vykazáním denně, což není úplně malé číslo a je tedy nutné tuto problematiku nadále řešit a zajímat se o ni.

Problém domácího násilí se určitým způsobem řeší i v ostatních státech světa. Základem je skutečnost, zda legislativa vymezuje samostatně tento čin jako trestný čin, anebo konkrétní úprava v zákonech neexistuje. V české legislativě, jak již bylo řečeno, tento čin zná, stejně tak i slovenská legislativa, kde se jej dotýká § 208 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.⁵⁹ Zároveň je v zákoně č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok, zakotven institut dočasného zákazu vstupu do domu anebo bytu, v kterém žije osoba, vůči níž je důvodně podezřelý z násilí.⁶⁰ Jak je patrné, problematika na Slovensku je řešena velmi obdobně jako v České republice.

Velmi chválena byla v roce 1997 úprava domácího násilí v rakouském právu, kde došlo k tomu, že země přijala přímo zákon na ochranu před násilím v rodině. Tento zákon je zásadní z hlediska střetu práva soukromého s právem veřejným, a to z toho důvodu, že zákon určil, že je možné násilníka na nějakou dobu vyklidit na určitý čas z bytu.⁶¹ Pokud uvážíme, že určitou podobu této úpravy Česká republika přijala až v roce 2004, je nutné uznat, že je naše země v tomto ohledu poměrně pozadu a měla by se problematikou více zabývat.

Vedle toho v Nizozemsku neexistuje přímo zákonná úprava, která by se zabývala domácím násilím, patrně i proto, že v zemi je na domácí násilí nahlíženo spíše jako na sociální problém, nikoli tolik jako na trestný čin. Nizozemsko je tedy jednou ze zemí, kde není domácí násilí v legislativě jednoznačně definováno. Přesto nelze říci, že by se zde domácí násilí neřešilo, pouze se na něj upravují paragrafy stávající, které se týkají jiných trestných činů.⁶²

⁵⁹ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění eskorších predpisov, § 208.

⁶⁰ Zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok, ve znění neskorších predpisov, § 76 odst. 1.

⁶¹ VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 77.

⁶² VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1. S. 78.

Jednoduše by se dalo shrnout, jaké jsou různé přístupy zemí k právní problematice a ukotvení domácího násilí. Lze rozdělit čtyři základní přístupy, kterými jsou⁶³:

- zakotvení v jednom speciálním zákoně – Irsko, Jihoafrická republika, Rakousko,
- zakotvení v několika různých zákonech, respektive v rámci novelizování původních zákonů – Česká republika, Německo, Slovensko
- ukotvení v legislativě nikoli konkrétně, ale jako postih na základě jiných trestných činů – Nizozemsko, Velká Británie, Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Itálie, Estonsko,
- legislativa státu problematiku ochrany proti domácímu násilí neřeší – Albánie.

Jak je ze srovnání patrné, Česká republika nedisponuje nejhorší legislativní úpravou domácího násilí ze všech evropských zemí, naopak jsou zde ještě takové, které stále nemají danou problematiku konkrétněji řešenou, a domácí násilí považují za trestný čin, na nějž platí ustanovení jiných trestných činů, alespoň tedy pokud se týká úpravy v rámci trestního zákona.

I přesto, že však česká legislativa nabízí vlastní ukotvení domácího násilí jako trestného činu, respektive týrání osoby žijící ve společném obydlí, stále není legislativa České republiky v takovém stavu, aby bylo pokrytí problematik domácího násilí komplexnější. V tomto případě je jediným řešením samostatný zákon, který by definoval domácí násilí, upravoval by jeho skutkovou podstatu, zaobíral se postihy (zde by samozřejmě byla nutná provázanost s trestním zákoníkem), ale také by se zde řešily následky a jejich redukce v rámci pomoci postiženým osobám. Zákon by mohl komplexněji řešit posttraumatické události, vytvořit celistvý program pro alespoň částečné napravení stavu, do něhož se poškozovaná osoba dostala.

Jednoznačně lze tedy říci, že domácí násilí je potřeba nadále řešit a pokoušet se najít takovou cestu, která skutečně povede ke snožování případů domácího násilí, ale ne díky tomu, že ženy budou o tom, že jsou týrány, mlčet.

⁶³ RŮŽIČKA, M. *Domácí násilí – impulsy ze zahraničních trestněprocesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo* [online] 2007. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_3716/domaci-nasili-impulsy-ze-zahranicnich-trestneprocenich-uprav-navrh-y-de-lege-ferenda-pro-trestni-pravo.aspx>.

Závěr

Teorie domácího násilí je v současné době zpracována velmi dobře a velmi obsáhle, a to i českými autory. Seznámit se s touto problematikou tedy není problém, ale dle mého názoru se s ní může seznámit pouze ten, kdo o to má skutečně zájem a sám si materiály vyhledá. Stále zde chybí větší informovanost a medializování tématu domácího násilí. Pokud už se případ domácího násilí objeví v televizi, je to hlavně proto, že se jedná o případ divácky zajímavý, což v podstatě představuje takový čin, který byl brutální a krutý. Ač to zní možná až příliš kriticky, dle mého názoru takto média fungují.

Ale pokud se má zvýšit informovanost a má dojít k dalším postupům v rámci prevence, nejde jen o to, aby bylo slyšet o případech domácího násilí, je potřeba také odbourat určité společenské stereotypy a představy. „Žena za plotnou“, patriarchální společnost, nerovnoprávnost mužů a žen, diskriminace jednoho pohlaví na úkol druhého. Toto vše jsou faktory, jež vedou k tomu, že ženy jsou těmi, jež patří k ohroženějším právě z hlediska domácího násilí. Pokud má tedy společnost zájem na tom, aby se proti domácímu násilí bojovalo, je potřeba vymýtit tyto stereotypy a snažit se o zrovnoprávnění mužů a žen. Je však na jedincích, aby začali chápat, jaké je postavení každé další osoby a jaké jsou povinnosti tohoto jednotlivce k dalším osobám. Společnost se určitě nezmění ze dne na den, ale postupnými kroky je možné, aby patologické a kriminální jevy, jakými domácí násilí je, začínaly ze společnosti mizet. Zda k tomu v budoucnu skutečně dojde, nelze říci. Pokud ano, bude to cesta skutečně velmi dlouhá.

Začátkem této cesty je právní úprava, respektive zanesení takových zákonných usnesení, která pomohou s domácím násilím bojovat. Česká republika, i když velmi pozvolna, zanáší do legislativy ustanovení, která se týkají domácího násilí, a snaží se tím zabránit, aby k těmto činům docházelo co nejméně. V současné době má Policie České republiky nástroj, kterým může dočasně vykázat násilníka z domu i z okolí ohrožené osoby. Již toto je určitá snaha situaci změnit. Je však nutné v ní dále pokračovat. A to hlavně z toho důvodu, že prozatím se počet těchto vykázání ročně nesnižuje. K domácímu násilí tedy stále dochází. Proto je nutné s ním dále bojovat a je potřeba přicházet s takovými opatřeními, která budou efektivní.

Seznam použité literatury

1. BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Praha : Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-629-3.
2. BKB. *Poslání a činnost* [online] 2007. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW:
<http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=240>.
3. BKB. *Přehled hlavních změn v nové právní úpravě institutu vykázaní* [online] 2009. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/prehled-hlavnich-zmen-v-nove-pravni-uprave-institutu-vykazani/r160>>.
4. BKB. *Vykázaní v roce 2009* [online] 2010. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/novinky-nazory/vykazani-v-roce-2009/r17>>.
5. BODNÁROVÁ, B., FILADELFOVÁ, J. *Domáce násilie na Slovensku*. Bratislava : Mezinárodné stredisko pro štúdium rodiny, 2001. ISBN 80-89048-06-4.
6. CVIKOVÁ, J., JURÁŇOVÁ, J. *Piata žena*. 1. vyd. Bratislava : Aspekt, 2001. ISBN 80-85549-28-X.
7. ČERNÁ, M. *Kapitoly z psychopedie*. Praha : KU, 1995. ISBN 80-7066-899-7.
8. ČÍRTKOVÁ, L. Domáci násilí – zatím víme více o ohrožených osobách. *Zpravodaj BKB*. 2003, č. 1.
9. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4.
10. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 2000. ISBN 80-85858-70-3.
11. ČÍRTKOVÁ, L. Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí. *Policista*. 2002, č. 7.
12. Deklarace OSN o základních principech spravedlnosti ohledně obětí trestného činu a ohledně obětí zneužití moci.
13. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domáci násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha : AGIS, 2004.

14. GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha : Victoria Publishing, 1992.
15. CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.
16. ILLES, T. *Děti a drogy*. Praha : ISV, 2002. 55 s. ISBN 80-85866-50-1.
17. KAPPELLA, O., CIZEK, B. Definition von Gewalt. In *Gewalt in der Familie*. Wien : Bundesministerium für soziale Sicherheit und Generationen, 2001.
18. KOUBOVÁ, E., VITOUŠOVÁ, P. *Násilí v rodině : Informace pro oběti násilí, sociální pracovníky, policisty a veřejnost*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 1995.
19. KOUTEK, J., KOCOURKOVÁ, J. *Sebevražedné chování*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-732-9.
20. LOVAŠ, L. *Sociální psychologie násilí*. Praha : Grada Publishing, 2001. ISBN 80-147-0042-5.
21. MASARYK, T. G. *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty*. 4. vyd. Praha: Čin, 1930.
22. MIOVSKÝ, M. *Akutní a dlouhodobý účinek cannabis: psychosociální perspektiva* [online] 2001. [cit. 7. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/939/4654/file/Marihuana%20-%20parlament1.pps>>.
23. MKN-10. *F43.1 Posttraumatická stresová porucha* [online] 2010. [cit. 15. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>>.
24. MPSV. *Intervenční centra* [online] 2009. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4228>>.
25. MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online] 2010. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1268591554667_2>.
26. MUNDEN, A., ARCELUS, J. *Poruchy pozornosti a hyperaktivita*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-625-X.
27. NEŠPOR, K. *Kouření, pití, drogy*. Praha : Portál, 1994. 125 s. ISBN 80-7178-023-5.
28. *Přehled nejužívanějších drog* [online] 7. července 2007. [cit. 7. března 2010]. Dostupné z WWW:

- <http://www.praha.eu/jnp/cz/obcan/socialni_a_zdravotni_oblast/socialni_oblast/zavislosti/prehled_nejuzivanejsich_drog.html>.
29. ROSA. *Kdo jsme* [online] 2010. [cit. 14. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/>>.
30. RŮŽIČKA, M. *Domácí násilí – impulsy ze zahraničních trestněprocesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo* [online] 2007. [cit. 16. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_3716/domaci-nasili-impulsy-ze-zahranicnich-trestneprocesnich-uprav-navrhy-de-lege-ferenda-pro-trestni-pravo.aspx>.
31. TRÁVNÍČKOVÁ, I. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995.
32. VANÍČKOVÁ, E., PROVAZNÍK, K., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1.vyd. Praha : Portál, 1999. 120 s. ISBN 80-7178-286-6.
33. VARGOVÁ, B., VAVROŇOVÁ, M., POKORNÁ, D. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci : Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí* [online] 2006. [cit. 15. března 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/zlom_manual.pdf>.
34. VIEWEGH, J. *Sebevražda a literatura*. Brno: Psychologický ústav AVČR ve spolupráci s Nakladatelstvím Tomáše Janečka, 1996. 66 s. ISBN 80–85880-10–5.
35. VOŇKOVÁ J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.
36. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
37. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
38. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
39. Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný zákon, ve znení eskorších predpisov.
40. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
41. Zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok, ve znení neskorších predpisov.

Seznam přílohy

Příloha I – Potvrzení o vykázání

Příloha II – Úřední záznam o vykázání

Příloha III – Úřední záznam o provedení kontroly

Přílohy

Příloha I – Potvrzení o vykázání

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále je "policista") prap. Nováková dne v **1400** hod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen "zákon o Policii České republiky") a

vykázal

pana(í)

Jméno a příjmení: **Daniel ŠIMÁNEK**

Datum narození: [REDAKCE]

Státní příslušnost: **ČESKÁ REPUBLIKA**

Trvalý pobyt: [REDAKCE]

Telefon: [REDAKCE]

ze společného obydlí Týn nad Vltavou, Hlinecká 714 , které obýval(a) s ohroženou osobou

Jméno a příjmení: **Helena ŠIMÁNKOVÁ** [REDAKCE]

Datum narození: [REDAKCE]

Státní příslušnost: **ČESKÁ REPUBLIKA**

Trvalý pobyt: [REDAKCE]

TÝN NAD VLTAVOU Telefon: [REDAKCE]

jakož i z jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů**.

Vykázání bylo provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

.....
(otisk kulatého razítka bez státního znaku)

Zpracoval: prap. Nováková

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla(a) vykázaná osoba **vyzván(a) k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byl(a) vykázán(a). Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče vydala.

Specifikace klíčů - typ, barva, popis, markanty:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Klíče vydal dne v hod. Daniel ŠIMÁNEK
(podpis)

Klíče převzal dne 22.01.2009 v 14.00 hod. prap. Nováková
(podpis)

Vykázaná osoba byla poučena o tom, že po uplynutí lhůty 10 dnů od vykázání si může klíče vyzvednout: Obvodní oddělení Dewetterova 326375 01 Týn nad Vltavou, telefon: 385731322. Klíče jí budou vydány jen za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu nebo že soud podanému návrhu na vydání předběžného opatření nevyhověl.

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - Vykázaná osoba: Daniel ŠIMÁNEK převzala
(převzal, datum, čas, podpis)

Výtisk č.2 - Ohrožená osoba: Helena ŠIMÁNKOVÁ XXXXXXXXXX

Výtisk č.3 – spis

Po uplynutí 10denní lhůty pro vykázání:

Klíče vydal dne v hod.

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ,
podpis)

Klíče převzal dne v hod. Daniel ŠIMÁNEK
(jméno, příjmení, podpis)

Důvod nevydání klíčů:

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

Před poučením podle § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vás poučuji o tom, že vykázání bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby.

Podle § 44 odst. 1 jste byl(a) vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve vaší nepřítomnosti.

Podle § 44 odst. 2 bude vykázání trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Pokud bude podán návrh na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb. (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, doba vykázání se prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Podle § 44 odst. 3 si můžete na útvaru **Obvodní oddělení Dewetterova 326375 01 Týn nad Vltavou, telefon: 385 731 322** vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání.

Podle § 44 odst. 5 můžete v případě, že nesouhlasíte s vykázáním, proti němu na místě podat námítky, které budou bez zbytečného odkladu předány krajskému ředitelství **Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Lannova 26, České Budějovice** příslušnému podle místa vykázání. Tyto námítky také můžete do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat písemně příslušnému krajskému ředitelství sám (sama). Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy jste převzal(a) potvrzení o vykázání a je považována za dodrženu, jsou-li námítky nejpozději v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství.

Podle § 45 odst. 1 písm. a) jste povinen(na) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání.

Podle § 45 odst. 1 písm. b) jste povinen(na) zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání.

Podle § 45 odst. 1 písm. c) jste povinen(na) zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.

Podle § 45 odst. 1 písm. d) jste povinen(na) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které držíte. Neuposlechnutím této výzvy se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“).

Podle § 45 odst. 2 písm. a) máte právo vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady.

Podle § 45 odst. 2 písm. b) máte právo si vzít v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese **Obvodní oddělení Dewetterova 32 6375 01 Týn nad Vltavou, telefon: 385 731 322**.

Podle § 45 odst. 2 písm. c) máte právo ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158.

Podle § 45 odst. 2 písm. d) máte právo vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru (organizačního článku) **Policie ČR Obvodní oddělení Dewetterova 32 6375 01 Týn nad Vltavou, telefon: 385 731 322**.

Úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

Podle § 45 odst. 3 je třeba, abyste pro potřebu doručování uvedl(a) svoji adresu pro doručování

Neuposlechnutím uloženého vykázání se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 171 odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na výše uvedeném útvaru (organizačním článku Policie ČR - adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) podle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Daniel ŠIMÁNEK

Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a) :

prap. Nováková

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY

Jako osobu ohroženou vás poučuji o tom, že podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, došlo k vykázaní **Daniel ŠIMÁNEK** ze společného obydlí, které obýval(a) společně s vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí.

Toto vykázaní je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, a to i v případě, že s ním nesouhlasíte.

Vykázaná osoba je povinna:

Podle § 45 odst. 1 písm. a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní.

Podle § 45 odst. 1 písm. b) zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázaní.

Podle § 45 odst. 1 písm. c) zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.

Podle § 45 odst. 1 písm. d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

V případě porušení podmínek vykázaní ze strany vykázané osoby neprodleně informujte Policii České republiky prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo:

Podle § 45 odst. 2 písm. a) vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady.

Podle § 45 odst. 2 písm. b) si vzít v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě.

O termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a).

Je vaším právem ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v povinném opuštění společného obydlí násilnou osobou a v zákazu navazování kontaktů násilné osoby s vámi. Podáním návrhu v průběhu vykázaní, které provedl policista, se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázaní podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření.

O vykázaní bude v souladu s § 47 odst. 3 zákona o Policii České republiky informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.

Dále vás poučuji o tom, že uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu křivého obvinění podle § 174, pomluvy dle § 206 a poškozování cizích práv dle § 209 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

V době trvání vykázaní bude provedena kontrola, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázaní. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Úřední záznam o vykázaní bude zpracován do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a můžete si jej vyzvednout na adrese: **Obvodní oddělení Dewetterova 326375 01 Týn nad Vltavou, telefon: 385 731 322.**

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Helena ŠIMÁNKOVÁ

Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby**

Poučení provedl(a) :

prap. Nováková

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha II – Úřední záznam o vykázání

Výtisk č.:

Úřední záznam o vykázání

Dne v **14.00** hod. využil příslušník Policie České republiky prap. Nováková svého oprávnění a podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a

vykázal

Jméno a příjmení: pana(i): **Daniel ŠIMÁNEK**

Datum narození: [REDACTED]

Trvalý pobyt: [REDACTED]

Telefon: 731175762

Adresa pro doručování:

ze společného obydlí , které obýval(a)

s ohroženou osobou

Jméno a příjmení: **Helena ŠIMÁNKOVÁ** [REDACTED]

Datum narození: [REDACTED]

Trvalý pobyt: [REDACTED]

TÝN NAD VLTAVOU

Adresa pro doručování:

jakož i z jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů.**

Vztah násilné a ohrožené osoby: manžel/manželka

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí: 3

Daniel ŠIMÁNEK, [REDACTED]

TÝN NAD VLTAVOU

Patrik ŠIMÁNEK, [REDACTED]

TÝN NAD VLTAVOU

Sabina ŠIMÁNKOVÁ, [REDACTED]
VLTAVOU

TÝN NAD

Odůvodnění vykázání:

opakované násilí páchané Šimánkem na Heleně Šimánkové

Zpracoval:
prap. Nováková
inspektor

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - **Daniel ŠIMÁNEK**

Výtisk č.2 - **Helena ŠIMÁNKOVÁ** [REDACTED]

Výtisk č.3 -

Výtisk č.4 -

Výtisk č.5 - **OSPOD Týn nad Vltavou**

Výtisk č.6 - **spis**

Příloha III – Úřední záznam o provedení kontroly

Úřední záznam

o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne v **10:00** hod. provedla hlídka OOP TÝN NAD VLTAVOU ve složení prap. Nováková podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne 22. ledna 2009 pod číslem jednacím KRPC-888/TČ-2009-020120 vztahující se na TÝN NAD VLTAVOU [REDAKCE] a dům [REDAKCE], Týn nad Vltavou, Baumax.

Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí **NE**

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí **ANO**

Přítomnost dětí ve společném obydlí **ANO**

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou **NE**

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:

Záznam vyhotovil:

prap. Nováková
inspektor
(hodnostní označení, jméno, příjmení,
Oeč, podpis)

Abstrakt

FURDANIČOVÁ, I. *Domácí násilí a další sociální problémy : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 66 s. Vedoucí bakalářské práce Prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc..

Klíčová slova: domácí násilí, sociální problémy, vykazání, prevence, posttraumatická stresová porucha, porucha adaptace, Stockholmský syndrom.

Bakalářská práce se zabývá tématem domácího násilí ve společnosti a okrajově také dalšími sociálními problémy, které ve společnosti vznikají. Základem práce je teoretické vymezení tématu domácího násilí, na jehož principech jsou rozebírány další kapitoly, které se tohoto tématu více či méně týkají. Bakalářská práce tedy představuje domácí násilí z několika hledisek. Těmi hlavními jsou teoretické a právní, ale je zde také hledisko sociologické a psychologické. Práce se také rovněž zabývá preventivními opatřeními, která je možné přijmout, aby bylo domácí násilí potlačeno.

Česká republika přijala konkrétnější opatření proti domácímu násilí teprve nedávno. Je to vlastně pouze šest let, co byl do trestního zákona přidán paragraf o domácím násilí a jeho trestech. I přesto, že přišla poměrně pozdě, je potřeba tuto snahu hodnotit pozitivně. Je důležité se tématem domácího násilí zabývat, na což tato práce jednoznačně poukazuje.

Abstract

FURDANIČOVÁ, I. *Domestic violence and other social problems : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 66 p. Supervisor: Prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc..

Key Words: domestic violence, social problems, expulsion, prevention, Post-Traumatic Stress Disorder, disorder of adaptation, Stockholm syndrome.

The bachelor thesis deals with the topic of domestic violence in society and marginally describes other social problems which rise in society. The base of the thesis is a theoretical description of the topic of domestic violence; next chapters that dealing with this issue are constructed on its principles. The bachelor thesis shows domestic violence from different points of view. The major ones are theoretical and legal points of view, but sociological and psychological points of view are very important too. The thesis also deals with preventive procedures that are capable to repress domestic violence.

The Czech Republic adopted concrete arrangements against domestic violence not long ago. It is only six years when the paragraph about domestic violence and its penalties was added to the Criminal Code. In spite of the coming late there is need to appreciate this will. It is important dealing with domestic violence which is the aim of the thesis.